

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egész évre . . . 28.— korona.
Fél évre . . . 14.— korona.
Negyed évre . . . 7.— korona.
Egy hóra . . . 2.80 korona.

VIDEKEN:

Egész évre . . . 32.— korona.
Fél évre . . . 16.— korona.
Negyed évre . . . 8.— korona.
Egy hóra . . . 2.80 korona.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
36-aszf 15herceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő

Stauber József.

Vasárnap, július 16.

Fokozódó harci tevékenység Delatynért.

Budapest, július 15. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Orosz hadszíntér:

A Moldovától délnyugatra orosz osztagokat, amelyek állásaink ellen előremérészkedtek, szétugrasztottunk. Jabioniczénél, Zabietől délkeletre, eredményes portyázásban kétszáz oroszot fogtunk el. Delatynnél fokozódott a harci tevékenység. Az ellenség előcsapatai behatoltak a városba, de a város déli szélére vetettük vissza. Oroszoknak Delatyni délnyugatra megkísérelt támadása tűzünkben összeomlott. Egyébként északkeleten nincs újabb esemény.

Olasz hadszíntér:

A tegnapi nap a Brenta és az Etsch közti harcvonalon is sokkal csendesebben telt el. A harci tevékenység általában tüzérségi tüzelésre szorítkozott. Az ellenségnek a Posina völgytől északra levő állásaink elleni elszigetelt előretöréseit és a Boncola-szoros elleni nagyobb támadásait visszavertük.

Délkeleti hadszíntér:

Változatlan. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Súlyos harcok

a Sommenál.

Berlin, július 15. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Az első véres visszaveretésük után folytatott angol támadások a Sommetől északra, súlyos harcokra vezettek. Pozieres és Langueval között sikerült ellenségnek itt összezúfolt erővel, legsúlyosabb veszteségei ellenére, vonalainkba benatolni és némi tért is nyerni, valamint a tronesi erdőskében lábát megvetni. **A lökést felfogtuk, a harcot ma folytatjuk.** A Sommetől délre nem volt gyalogsági tevékenység. A többi arcvonalról, eltekintve Armentières-től délkeletre, Ancre-Neuville környékén, Esarrastól északkeletre, kisebb angol osztagok eredménytelen vállalkozásaitól nincs lényeges jelenteni való.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja:

Orosz osztagokat, amelyek Lenne-vadenél (Friedrichstadtól északnyugatra) kísérték meg az átkelést a Dünán, visszavertük. A Smorgon-morodocnoi vonalon erős forgalmu vasúti állomásokra számos bombát dobtunk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja:

Skrobowa-Widelen támadással visszafoglaltuk az első védelmi vonalnak azokat a részeit, amelyeket az ellenség a legelső roham, vagyis július harmadikára virradó reggel óta még tartott és ez alkalommal tizenegy tisztet és több mint egyezeröttszáz tonyi legényseget fogtunk el.

Linsingen tábornok hadcsoportja:

A helyzet változatlan. A Riweroczy vasúti állomáson (Lucktól északkeletre) repülőgéprajaink csapatszallítmányokkal szemben jó találatokat értek el.

Bothmer gróf tábornok hadcsoportja:

Lényeges esemény nem történt.

Balkán hadszíntér:

Azt az ellenséges osztagot, amely Gevgnelitől délnyugatra egy előretolt őrállást megtámadott, visszavertük. A Culemenlre irányzott tüzelés folytán, a Doiran-tóól északkeletre, hét görög lakos, ezek közül négy gyermek, meghalt. **Legfelsőbb irányítás.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A brémai polgár.

Arad, július 15.

Nem olvastuk részletesen annak a bizonyos Lonmann nevű brémai urnak életrajzatát, a ki kereskedelmi társaságot alapított a tengeralattjáró fuvarozósók létesítésére, az angol blokad széthasítására. Legalább olyan részletességgel nem, hogy összehasonlításra találnánk alapot: vajon társadalmi állásra, gazdasági pozícióra, vagyonra, tekintélyre, rangra ki telne meg mi nálunk neki. Vajon ki lenne nálunk az a Lonmann, akiből egy kis hazafias fölbuzdulás azt az elhatározást válthatná ki, hogy nagyot, hatalmasat próbáljon alkotni a naza győzelme érdekében?

Nálunk csak keresni akarnak a háborun. Ez a dicséretes szándék uralkodik a barackos kofától kezdve föl, a nagyipar, a nagyvállalkozás és a nagytőke magas polcáig. Vannak közöttük, a kik arra hivatkoznak, hogy az ő munkájuk, az ő gyártmányuk, az ő szervezésük szintén fokozza a harckészséget. Ez a törekvés azonban csak azzal a vágygyal együtt hevíti őket, hogy minél többet igyekezzenek keresni, mert a konjunkturalis nyereségeket ki kell használni, hogy ezzel a beállható kedvezőtlenebb évekre sikerüljön az iparnak és a vállalkozásnak megfelelő rezervákról gondoskodni. Ugye, szépen van mondva. De milyen szédületesen messze jár a brémai némettől, a ki egyedül arra szervez társaságot, hogy az ország kiéheztetésére épített tervet megcsinálja!

Amit nálunk a háborunak adnak, — a hadijótékonyaság sovány adományai: ez morzsája a háborus keresetnek. És a legtöbbet azt hiszik, hogy ezzel elintézték minden kötelességet, amelyet a háboru reánk rótt. Egy keveset a vakoknak, valamit a vörös keresztnek, némi összeget a rokkantoknak, a hadiárváknak és a tüdőbajos katonáknak: azután rendben van.

Hát hiszen ennek is kell lenni. De nincsenek nálunk nagyobb kaliberű emberek, akik fölülemlkedve az üzleti érdeken, azért próbáljanak nagyot, jelentőset teremteni, hogy azzal a győzelmet siettesék? Valami olyat, amiért nem kérnek szubvenciót, se állami szállítást, hanem a minnek egyedül az a célja, hogy az ellenség artó szándéka ellen keresztet emeljen. És nálunk nem olyan erős a tőke, a vállalkozás, hogy azt ilyen, az üzleti politikától távol álló terv érdekében áldozatokra lehessen bírni?

Az ötlet hiányzik nálunk, az erős kéz és kemény akarat, amely az ötletet valósággá formálja, vagy a tőke, amely a terv teljes keresztülviteléhez kell? Vagy talán valamenynyit? Valljuk be: annyi sok dicsőség, legendas fegyvertény és csodálatos teljesítmény után, amennyit a fronton küzdő csapatainkról, kiváló katonáinkról feljegyeztek: idén igazán nagy alkotás, dicsőséget jelentő cselekvés alig történt. Németországban pedig nem a Lonmann az

egyedüli. Pedig a vagyon, amelyben nálunk bizonyára erősen elnagyják Lohmann azok a vagyonok, amelyek egy része félig, vagy egészen is a háboruban született, mintha ilyenmire is kötelezne.

Vagy egy esztendeje megcsinálták a polgari hadi érdemkeresztet, eddig csak két miniszter kapta meg, hogy

kezdeté legyen a dolognak, de azóta senki. Vajjon senki se igyekszik a polgari sorban a hadviselésnek komoly szolgálatot tenni, olyasfélé, mint Lohmann a maga hazájának, vagy talán senkit se találnak arra érdemesnek? Annyi sok hadi nyereség és semmi igazi hadi érdem?

Popper Sándor báró becsületsértési pere.

— Tízezer koronás büntetés. — A megsértett ügyvéd. —

Saját magostólra telefontelefonos.

Bécs, július 15.

Bécs város legelőkelőbb körét élénken foglalkoztatja az a marasztaló ítélet, amelyet tegnap hozott meg a József városi járásbíró-ság Popper Sándor báró ellen. Körülbelül két esztendeje állott a báró a rágalmazás vétségének súlyos vádja alatt, amelyet ügyvédje Rohn Gusztáv dr. emelt ellene. A báró, aki Ausztriának egyik legnagyobb iparosa és vállalkozója volt ügyvédje ellen két beadványt intézett a bécsi törvényszékhez és ebben azt állította róla, hogy szándékosan és kötelesség ellenében összejátszott peres ellenfeleivel, hogy megkárosítsa őt. Azt mondta a báró, hogy Rohn dr. óriási anyagi károkat okozott neki ezzel, de kártérítést nem kíván, csak azt akarja, hogy pellengére állítsa őt a bíróság, mert az ügyvédi lelkiismeretességgel össze nem egyeztethető eljárása neki nagy lelki fájdalmat okozott. Annyival is inkább, mert hátlátlanságot is látott a jogtanácsos eljárásában, akit mint szegény magyarországi tot fiút az ő szülei ugyyszólván az utcán szedtek fel és az ő támogatásukkal végezte jogi tanulmányait és nevelődött emberrá.

A per, mint emlékeztük két év óta van folyamatban és igen érdekes változatos volt az idő alatt. A múlt esztendőben tartott első tárgyaláson a báró képviseletében új ügyvédje Katz Lipót dr. jelent meg és úgy nyilatkozott, hogy ügyfele olvasta a Rohn dr. ellen beadott iratokat, azoknak tartalmát magáévá tette és hajlandó azok valóságát bizonyítani. Ebben az évben is volt egy tárgyalás, de azon nem Katz dr. hanem Fiala Henrik dr. képviselte a meg nem jelent bárót. Ez viszont úgy nyilatkozott, hogy Katz nem volt tehatatalmazva az említett kijelentések megtételére, mert a báró az inkriminált kitételekkel sohasem értett egyet és az iratokat soha sem olvasta, továbbá a Rohn dr.-t sértő passzusokért nem hajlandó sem szubjektív, sem objektív irányban a felelőséget vállalni.

A járásbíró a folytatódó tárgyaláson kihallgatta Katz dr.-t tanuként, aki azt vallotta, hogy a bárónak magánjogi jogtanácsosa Spitzer dr. leghatározottabban azt mondta ő neki, hogy Popper báró helyt áll az inkriminált iratok tartalmáért és hajlandó azok valóságát bizonyítani. Sőt a báró titkára egy Brenner nevű ur ezt megerősítette és ilyen értelmű írásos nyilatkozatot is hozott a bárótól. Eme cáfoltatlan nyilatkozat alapján mondotta ő az első tárgyaláson, hogy Rohn dr.-ral szemben a felelőség Popper bárót terheli. A tárgyalást akkor elhalasztották, hogy a báró védőjének a tényállás bizonyítására szükséges adatok beszerzésére ideje le-

gyen és azokat betérjessze a bíróságon, mert az újabb főtárgyaláson újabb bizonyítékok feltárására a bíróság nem volt hajlandó többé alkalmat adni.

Tegnap végre befejezéshez jutott ez a rendkívül érdekes per. A tényállás bizonyítására szolgáló adatokat a báró ügyvédje nem terjesztette be, sőt lemondott megbízatásáról, mert összekötömbözött kliensével és helyette most már két ügyvéd szállt sikra a báró igazáért és pedig Rode Valter dr., valamint Rapp port Achille dr. egyetemi tanár. A báró ez-alkalommal sem jelent meg, ellenben megjelent a panaszos Rohn dr. ügyvédjé társaságában.

Rohn dr. kijelentette, hogy csak azért jelent meg, mert békésen akarja elintézni az efféle. A panaszos azonban nem fogadta el a báró nyilatkozatát, mert abban nem volt benne, hogy a vádlott belátja, hogy nem mondott igazat és a rágalmazás miatt becsületsértést követett el. Rappport dr. ezután azt jelentette ki, hogy a báró csakugyan nem olvasta az inkriminált iratokat, azokat nem hagyta jóvá és mikor Katz dr. többször említett nyilatkozatát a bíróság előtt megtette, jóhiszeműen tévedhetett; Spitzer dr.-ral és a báró titkárával bizonyítani akarja, hogy kliense a sértő iratokat az inkriminált fogalmazásban nem olvasta sőt, hogy határozottan megmondta ügyvédjeinek, mikor őket informálta, hogy ne használjanak sértő kifejezéseket. A védő azt az elvi álláspontot foglalta el, hogy a bíróságnak nem lehet felelőségre vonni azért az információkért, melyeket ügyvédjének ad és az ügyvédnek ezeket az információkat, mint hivatalos titkokat meg kell őriznie. A bíró Rappport dr. előterjesztéseit elutasította, tekintettel arra, hogy azok irrelevantnak az ügy érdemét illetőleg, miután Katz dr. ismeretes és Popper báró nevében tett nyilatkozatára az esküt letette és ezzel bevált bizonyítva, hogy a vádlott akaratából történt a súlyos sértés Rohn dr.-ral szemben.

A felek képviselőinek vád és védő beszédei után a bíró leszálította a vádat és Popper bárót becsületsértés miatt tízezer korona pénzbírságra, behajthatatlanság esetén tíz napi elzárásra ítélte. Az indokolásban kimondotta, hogy a vádlott a titkára által küldött saját kézírásával beismerte, hogy az inkriminált iratok tartalmával egyetért, már pedig ezen inkriminált iratok tartalma, nem pedig azok fogalmazási formája a sértő. Az az állítólagos kijelentés, hogy ügyvédjei informálásakor sértések elkerülésére kérte őket, nem mentő körülmény, mert a bíróság véleménye szerint az előtte fekvő inkriminált iratok tartalma kell, hogy a báró sértő szándékait teljesen fedje, mert a szerzője azoknak senki más nem lehet, csak ő.

Hekatombák angol testekből.

(Anglia orosz módra harcol. — Fel, hogy szövetségesei idejekorán kidűnknek. — Nem mer egyedül maradni a nemet oriaszal.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, július 15.

Bern. A Matin az angol offenzívával kapcsolatban a következő nagyérdékű cikket írja a nyugati fronton folyó harcokról:

— Ma már helytelen az az ítélet, hogy Anglia ki akarja vonni magát a nagy erőfeszítésből és lehetőleg kíméli a maga vérét, hogy a béketárgyalásokra megfelelő erő álljon rendelkezésére. Anglia eddig csakugyan meg szokta, hogy a maga dolgait másokkal végeztesse el és a katonát lenézte, meris improduktív foglalkozást üz és az emiattól el. Száz esztendő alatt kevesebb angol vészett el a harcokban, mint annyan francia vagy német az egyetlen gravelotti csatában. Mikor a háború kitört, azt hitte, hogy most is a szokott receptével dolgozzanak és indusokkal, gurkakal, feketekkel és egyéb gyakorlati eszesekkel veszi ki részét a veráltozatokból. A németek azonban hamarra látták az indusokat és a gurkakal is, megsemmisítették a pompás biogrand-gandart a olyan okólosapásokat mertek Angliára, hogy ez fölésmélt fölé.

— Anglia már nem az az Anglia, mely két esztendő előtt hadoruda ment. Az események asojára volt szűkség, hogy kiválja az angol lelek melysegeiből a nemzeti öntudatot, az áldozatkésztséget és a minnent kockázatni kész elhatározottságot. Valami értetlen és Angliában addig is merően lobogás emészti az embereket. Az angol asszonyok maguk kergetik fiaikat és férjeiket Flandriába és Picardiába, megkövetelik, hogy ott legyenek, mert érzik, hogy most minden kockán van. Angliának az offenzíva első hete százezernél több emberébe került, de vállalják ezt a rettenetes vesztséget, mert érzik, hogy az angol vitághatalom védelméért pusztulnak el a katonák. A csatornán túl mind nki tudja, hogy olyan csata lángol a nyugati fronton, amilyen meg soha nem volt és most dől el minden, améért kezdődött a háború. A Rajna a tengerék uralma, a német imperialiszmus, a francia let, az orosz fejlődés végzetének kőn vet most írják. Anglia most már eselelvén vesz részt a döntésben és egyik earedét a másik után dobja bele a németek megsemmisítő tűzébe. Az angol csapatok for England mennek megadni, a tutsó oldalon pedig feizug a német hymnusz. Rettenő a küzdelem, amely most folyik. Rettenő és döntő.

— Tagadhatatlan, hogy a németek nemcsak katonailag, hanem helyzetük révén is nagy előnyben vannak. Nekik nem kell győzni, mert az is diadalmuk, ha az ellenség nem tud erőt venni rajtuk és megakadályozhatják, hogy most döntes legyen. Anglia tisztában van ezzel és megsemmisítően orosz módra szerint támad, mert érzi, hogy mellette már félig kimerült hatalmak lorgatják a kardot. Tudja, hogy ha ezek leszakadnak testéről, egyedül marad a nemet oriaszal és nem kétséges, hogy ekkor melyikük marad fenn. A németek is érzik, hogy most küzdelem a vég. A né-

mel ezredek csodálatos erővel viszik bele katonai tudásukat a tűzbe. A rettentő hadizépet mekkenték a lelkesedés olajával. Félelmetes, kemény, nem könnyen rendülő ellenséggel állunk szemben, mely nemcsak tanult és vitéz, hanem szabatosan precíz. A német hadsereg nem ismeri ezt a fogalmat: *débaüle*. A német erőket vissza lehet nyomni, de megzavarni nem lehet. Ha kell lépésről lépésre vonunk vissza, hogy a következő pillanatban megálljanak és megszólaltassák félelmetes tüzerségüket.

Angliát ez keseríti el. Ez a félelmetes-sárvósság. És mindenáron győzni akar. Az angol testekből hekatombákat állít a német front elé, amíg egyszer elérkezik az alkalom, hogy keresztül törje azt. Ez az átörés lesz a német katonai hatalom Södánja: s ennek el kell jönnie, különben hiába hullottak el fiaink Flandria mezőin és hiába állítottuk meg a német kolosszust a Vogészekben. Mert tis, vagy ötven év múlva újra föltámad, a német seregök ismét megjelennek a Rajnán innen és a francia hatalom már csak a múlté lesz.

Elfogták a berlini banktolvajt.

(Francia pezsgős vacsora. — A nyomra vezető ténykép.)

Zaurat tuosuaa.

München, július 15.

Stefán Frigyest, a berlini Diskontogesellschaft banktolvaját, aki három és fél millió márka ára értékpapírt lopott el egy hónapi hivatalnokoskodása alatt a pénztárat trezorjaiból, a vele együtt levő barátnőjével együtt tegnap éjjel Münchenben az ottani Stadt Wien szállodában letartóztaták. Stefán Frigyes tegnap este érkezett Münchenbe szeretőjével, Horsch Mária vasalónővel együtt. Mielőtt ide jött, több nap óta a felső Bajorországban fekvő Tölz nevű fürdőben tartózkodott, ahol egy előkező panzióban lakott. Pénteken este érkeztek barátnőjével együtt Münchenbe és mindketten a pályaudvarhoz közel fekvő Stadt Wien szállóban vettek nagy és szép lakást. A berlini rendőrigazgatóság éppen tegnap délután küldte meg a személyleírását és arcképet, amelyeket szétosztottak a vendéglőkben. A szálloda portásának és a lift boynak az idegenek mindjárt gyanusak voltak és értesítették a rendőrséget érkezésükről. Stefán Frigyes a vendéglőnyos mint Möder intendanturái tükár és felesége Berlinből írta be magát.

Mikor letartóztatták őket, Stefán elmondotta, hogy azért jött Münchenbe Tölzből, mert barátnőjének ruhát akart venni. Be is vásároltak és nyomban vissza akartak utazni, azonban a vonatról elkésiek és itt maradtak Münchenben, honnan másnap vissza akartak térni. Időközben történt, hogy a rendőrséget értesítették a gyanús személyről és egy detektív jelent meg a szállóban. Stefán és barátnője éppen vacsoránál ültek. Miután tegnap husz négy nap volt, csak egyszerűen vacsorát rendelték, de egy üveg francia pezsgőt ittak hozzá. A detektív akkor szólította meg őket, amikor az étteremből fel akartak szobájukba menni. A kutatásnál 107.000 márkát találtak a tolvajnál és azt mondták, hogy a többi Tölzben nagyták.

Négyezerötszáz méternyire Verduntól.

(Német csapatok közvetlen Souville előtt. — Nem sikerült Verdun tehermentesítése.)

Saját tuosuaa telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Basel. A *Corriere della Sera* jelenti: Párisban az általános érdeklődés ismét Verdun felé irányul, ahol a németek újabb kemény támadásokat intéznek. A kik azon a meggyőződésen voltak, hogy a Sommenél megindult offenzívának sikere lesz, kénytelenek beismerni, hogy a németek újól előrenaladtak Verdun felé.

Haga. A *Daily Telegraph*nak jelentik Franciaországból: A Verdun körüli történet új német támadások megkezdésére utal. A német csapatok most már közvetlenül a Souville páncélos erőd előtt állanak, melyet már nagyreszt halomra löttek. Ezenkél a Souville mögött fekvő tabori erődítmények is a németek folytonos heves tüzerségi táze alatt állanak.

Gen. A *Petit Parisien* verduni jelentése szerint a német előőrök mindössze egy kilométernyire állanak a Souville-Fo- van vonattól.

Kopennága. Párisi jelentések szerint a Souville erőd előtti eseményeket a legnagyobb figyelemmel kísé-

rik. A lapok annak hangsúlyozásával készítik elő a közvéleményt Verdun elostere, hogy a védelem rettentően nehéz. A német ágyúk tüzenek hevessége folytonosan nő. A németek az erődöt három oldalról akarják átkarolni. A német tüzereseg óriási pergő tüzet indított az erőd ellen és ezzel akarta elzárni az erődöt Verdunnal való összeköttetéstől. A német csapatok Verdun főpontjától már mindössze csak négyezerötszáz méternyi távolságban vannak. Sokan annak a véleménynek adnak kifejezést, hogy Souville elfoglalása még eltarthat néhánny hétig. Hozzafűzik természetesen ehhez azt is, hogy ha Verdun esetleg elfoglalnak, annak most már nem kell nagy fontosságot tulajdonítani.

Amsterdam. A Reuter-ügynökségnek jelentik az angol főnadszallásról: A lassu előrenaladás bizonyítékot nyújt az ellenséges átlások erejéről. A ketségesbeesett küzdelmek során legjobban teszi mindenki, ha a nódításokat nem tekintik véglegesnek.

Takeról és Filippescuról a kamara elnöke.

(Nyilatkozat a bukaresti Zsóké-Klubban. — Elcsapták a galacl rendőrfőkapitányt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bukarest, július 15.

A bukaresti Zsóké-Klubban napvason vitáztak a fölött, hogy mit csináljanak Take Jonesku és társainak egyébként csekély határu, de mégis egyre bosszantó akcióival szemben. A vitánál jelen volt kamara elnöke, közbe szólván, Take Joneskuról a következő módon nyilatkozott:

— A szemét ember ordít, mert bizik a tömeg tudatosságában és Bratianu türelmes-ségében. Ez a szenny alak nem akar tulajdonképpen egyebet, mint minden áron az állam vagyonára tenni a kezét, egyáltalán nem törődve a nép jövőjével.

— Hiába mondjuk ezeknek a gyenge jellemű embereknek, hogy a naponkénti harcolással nem érnek el egyebet, mint azt, hogy ezáltal épen azok fegyverkeznek fel ellenünk, akiket ők ellenségeinknek hirdetnek és akkor, amidőn az ő barátaik sem támogatni nem képesek bennünket, sem nem adnak ki a Marsailben és Szalonikiben lévő municióinkat, nehogy ezeket épen Oroszország ellen használjuk fel. Ha a szövetségesek oly erősek, hogy bármely pillanatban elnyelhetnek, s ha tényleg győzők, hogyan és miért akarják egyre kiterjeszkölni Görögország és Románia segítségét. Naivság ez emberek akcióára valamit is alapítani. Filippesku nem akciót, hanem miniszterelnökséget akar. Take Jonesku pedig egyszerűen csak még több millió rubelt akar, hogy neki is maradjon az általa kieheztetett sajtót is kielégíttesse.

— E két ember akciójának csupán a kormány politikai előrelátási diktála ürügye ad valamelyes komolyságot. A kormány azonban mindezek dacára kész a legnagyobb szigorral fellépni ellenük, ha az államrend ellen merészemenek cselekednek. Az egészől a tanúság csak ennyi: A „Federalista Unió” csaperei csak annyit akarnak, hogy meneti busásabban elégítteszenek ki.

Bukarest. Az ezelőtt két héttel Galacon lefolyt veres munkástüntetések első áldozata Gussit rendőrkapitány, aki ismeretes volt oroszbaráti erzelmeiről. Gussit ugyanis a vizsgálat megejtése után elcsapták hivatalából, megfélelő emberre bízva a város rendőri teendőit. A városban meguzódó néhány russzofil tájadalmasan nélkülözötte Gussit. Felmentek tehát egész a miniszterelnökig, hogy a jó urat újra állásába helyeztessek. A belügyminiszter a prefektusoz utasította őket, a miniszterelnök olyan formán utasította el őket, hogy azt mondták, hogy majd hónapok múlva újra előveteti az ügyet. A miniszterelnök ezen burkolt, de kerek elutasítása arról győzte meg a russzofil küldöttséget, hogy Gussit végleg elejtett ember. A russzofilek ezen újabb veresége a kormánynál, nagy meglepődést keltett úgy a háboru-ellenes, mint a közponu hatalmakkal tartó partoknál.

LEGUJABB.

Ejjel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Tűzveszedelemben a görög király.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Basel: A svájci lapoknak jelentenek Athénből: A királyi kastély felgyújtásával a Venizelos párt híveit gyanúsítják. A kastély és a katonai őrházak egyszerre kezdtek több oldalról égni. Az áldozatokat sehogyan sem tudták megmenteni és ezért égtok benn.

Lugano. A görög király nyári kastélyának égéséről a Stefani-úgy-nökség jelentéseiből, valamint az olasz lapok közléseiből a következő részletek tűnnek ki. A tűz a kastéllyal egyidejűleg az erdő különböző részein is kitört. Az összes oltási kísérletek eredménytelenek maradtak. A királyt, valamint a királyi családot nagy félelem fogta el. A királyné a kis Katalin hercegnővel a karján menekült a veszedelemből. A király az utolsó percig parancsokat osztoga-

tott és csak mikor felé is közelgett a veszedelem, egy hidon át akart menekülni. A hidon azonban elesett, megsérült és már mikor a lángok körül vették, akkor kísérete észrevette a bajt, hamar felemelte, autóra tette és Athénbe szállította.

Genf. Athénből jelentik Párisba: A király autóját már a lángok körül vették, mert a király az utolsó percig a sebesült tiszték és a legénység megmentésében személyesen vett részt. Még ma reggel is tartottak a mentési munkálatok. A kár állítólag negyven millió drachma. A királyi család vilájaból több fontos okiratot és több értékes műtárgyat sikerült megmenteni. Több csavargót, akiket a kastély felgyújtásával gyanúsítanak, letartóztattak, de eddig nem tudták a tűz okát teljes biztonsággal megállapítani.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Vasárnap: d. u. fél 4 órakor a Nyári színház rendes helyeire mellett Lábass Juci vendégtellettével „Mágnás Miska”. Este fél 9 órakor a téli színház rendes helyeire mellett Lábass Juci utolsó fellépése „A Tiszavirág”.

Hétfő: Fényes Annuska vendégfellépése a téli színház rendes helyeire „Kisasszony férje”.

Kedd: Fényes Annuska és Vágó Béla a Magyar színház művészeinek együttes fellépése, a téli színház rendes helyeire „Grün Lili”.

Szerda: Fényes Annuska utolsó fellépése a téli színház rendes helyeire „Évike”.

* A színház hírei. A főváros hét érdekességei. A nyári idény csaknem minden estjét érdekesség teszi egy-egy fővárosi vendég fellépése, így a héten is kijutott a fővárosi művészekből. Vasárnap délután 3 és fél órakor Lábass Juci ismét eljátsza a „Mágnás Miska” Rolla grófnő szerepét, a délutáni előadás a téli színház mérsékelten leszállított árai mellett, a nyári színház rendes helyeire lesz megtartva. Este 8 és fél órakor a téli színház rendes helyeire Lábass Juci tucetfellépésűl „A tiszavirág” kitűnő operett kerül előadásra. Hétfőn már Fényes Annuska kezdi meg vendégszereplését, még pedig három teljesen új szerepben. „A kisasszony férje”, „Grün Lili” és „Évike”, ezek azok a darabok, melyekben Fényes Annuska a legszebb sikereit aratta a fővárosban, a harmadik pedig Vágó Béla, a Magyar Színház első rangú művésze, aki most először lép fel Aradon, még pedig egyik legszebb alakításában, a „Grün Lili”ben, amelyről a fővárosi sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg. Az összes előadásokra jegyek előre váltandók a színházi pénztár helyiségében.

* Egy táncosnő életéből. Ez a címe annak a nagyszabású drámának, amelyet hétfőtől kezdve mutat be az Apolló-színház. Képes szíveshözölőbb megrázkóttatást látott még a publikum. A graaiózus dráma kiállítását a szokottnál jóval magasabb művészi színvonalon áll-

A hétfői új műsoron még számos melléképet mutat be az Apolló.

* A nagy árnyék. (Harry Piel detektívdráma az Urániában.) A márka bevált és közismert szerzőre mutat. Harry Piel minden egyes képe eddigelé a teljes sikert biztosította. A művész nagy körültekintéssel és leleménységgel tudja a dolgot csoportosítani, kiragadja a cselekményből az érdekes részeket és azok összefüggésével érdekessé, izgatóvá tudja tenni az események egymásutánját. A mai kép is egy fiatalember eltűnésének szövevényes története, melyben nagy szerepet játszik egy bérnök, aki a fiatalembert elzárva tartja. A legügyesebb trükkökkel és varázslatosan gyors fordulatokban bonyolódik le mintegy szemünk előtt az egész cselekmény, melyek végkifejletében az igazság győz és a bérnök a rendőrség kezei közé kerül. Biztosítom ön, hogy legközelebb nagygyűlésen fog mutatni az Urániában.

* Vasárnap A mocsár, szociális dráma 4 felvonásban az Erzsébet-mozgósínházban. Baldegg egyetértésben élt Lithauenben az öreg Antanas feleségével, Ona Kotrina és Stanislova nevű gyermekeivel. Ona, Furgis Endkuskának volt a menyasszonya. Csábító, szót ígérő levél jött Amerikából, melynek hatása alatt a család kivándorolt. Velük tartott közeli rokonus, a szép Marja is. Jurgis Ona és a két gyermek a híres Duram-féle konzervgyárban kaptak munkát, Marja Duraméknál lett szobalány. A konzervgyárban szűzük ütött ki, a munkások béremelést követeltek, akiknek vezetője, Jurgis, kenyeret vesztette és a család hajléktalanná vált. A családító, Antanas, súlyos betegséggel esik, magasl és elpusztul a szép Ona is. Marját pedig a jogos föltökénységű Duramné kiűzözi hazából. A gyár művezetője már régen kerügeti Marját. Jurgis elrohant a gyárba, ahol riválisával a folyosón találkozott, kétségbeesett dulakodás támadt közöttük, a gyengébb művezetőt letaszította az udvaron elakadó marhamozdára. A bíróság Jurgis Conoz meggyilkolásáért sok évi börtönre ítélte, büntetésének kitöltése után évek múlva egy öngyilkost me-

meg, akiben Marjára ismert. A régi szerelem mindkettőjükben felébredt, hosszas keresés után megtalálták hozzátartozójukat és azóta boldog egyetértésben élnek öreg napjaikat. 3461

* Nordisk-premier az Apollóban. (Dinosen Róbert vendégtétele.) A Nordisk-képek jóval felül állanak az egyéb márkájú filmek, de a ma bemutatott Nordisk-dráma még ezt a színvonalat is túlezárnyolja. A gyémántkirály a legszebb és legművészebb filmdrámák közé tartozik. A cselekménye magkapóan eredeti és érdekfeszítő, a rendezése pedig mestéri komoly művészi munkája. A premier nagyszámú publikuma nagy elragadtatással nézte végig a fenomenális Nordisk-drámat. Viharzó derűtséget váltott ki a kis Bandita, aki kacagató esztalanságaival mulattatta a közönséget. Az új műsor még vasárnap kerül vetítésre. 3

Negyvenegy korona a buza

(Kormányrendelet a gabona áráról.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A gabona árak megállapítására vonatkozólag a hivatalos lap holnapi számában kormányrendelet jelenik meg. A kormányrendeletben a termények két árban vannak megállapítva és pedig július 1-től december 15-ig terjedő időre és az ezt követő időre.

Az árakat Csanád, Temes és Torontó vármegyékben és Arad, Temesvár Pancsova és Versec városokban a rendelet szerint a következőképpen állapították meg:

A buza december 15-ig 41 korona, azután pedig 37 korona

a rozs és a kétszeres december 15-ig 31 korona, azután 31 korona,

az árpa december 15-ig 32 korona és azután 29 korona

a sör árpa az egész országban 42 korona december 15-ig, azután 38 korona,

a zab ára december 15-ig 40 korona és azután 37 korona,

végül a köles december 15-ig 40 korona

Az árakat a kormány a termés eredményre, a kétségtelenül nagyobb termelési költségekre és különösen az idei aratásnál, behordásnál és cséplésnél mutatkozó nagyobb kiadásokra tekintettel a tavalyi árnál magasabban állapította meg. A különbség azonban a tavalyi árakhoz mérten nem olyan, amely a fogyasztó közönséget megterhelné. Ugyanakkor a kormány az őrési árak és a liszt árak megállapítására vonatkozó tanácskozások során úgy döntött, hogy a buza kenyérből ára nem lesz nagyobb az eddiginél.

A nagyobb árak megállapítására vonatkozó rendelet július 16-án lép életbe. Ezen a napon tilos a gabonát drágábban vásárolni annál az árnál, melyet a rendelet megállapított. Aki a rendeletet megszegi, hat hónapig terjedhető elzárással és kétszeres koronáig terjedhető pénzüntetéssel büntethető és ha megállapítható annak a nyereségnek összege, amelyet a teljes cselekményével elért, az alkalmazott pénzüntetés kétszeres koronán felül a megállapított nyereség kétszeresével felel meg az összegig terjedhető. A vétő nem büntethető, ha a követelt árat a jelen rendelet ellenére megfizette, de az esetet a hatóságnál bejelentette.

Az 1915. termései rekvizált és a Haditermények eladására bejelentett terményekre az eddig megállapított árak maradtak az irányadó

Miért lett öngyilkos Wittenberger kanonok.

— Beszélgetés Blaskovits Ferenc kanonokkal —

— Az Aradi Közlöny kiküldött tudósítójától. —

Arad, július 16.

Temesvár és a cesenádi káptalan szenzációja meg mindig nem aiudt el. A kávéházakban, társaságokban, magánlakások intim eseményén még mindig a Wittenberger Antal kanonok hirtelen emeléséről beszélnek. Az emberek nem szívesen nyugszanak bele a megváltozhatatlanságba. Az immáron örök bírja előtt álló főpapot nagyon szerették. Leereszkedő, kedves modora finom lelkű ember volt, szikrázó szellemű és vidám kedélyű. Társadalmi ember a szó nemese értelmében. Mindenütt ott volt, ahol hívása megkívánta, sőt bizonyos oldalról rossz néven is vették, hogy olyan helyeken és körökben is megfordult, ahol főpapok nem igen szoktak gyakran megfordulni. De őt az életnek, ennek a végelethatalian és gyönyörű misztériumának a szenvedélyes szerető üste és hajította a mindent megismerés kapuja felé. A láte tudni adta neki, hogy az életnek csak kis része az, amelyet a földön töltünk: — Mért ne használjuk fel jól és szépen? — szokta volt intím barátai előtt mondogatni.

Az erősen megálapozott hit és az életnek ez a esodálatos szeretete alakította, formálta ki világszertét. Az elegáns, világias papok közül való volt, valóságos „geistlicher Lebemann“, amint Temesvárott nevezték. Azok közé a szerencsés halandók közé tartozott, akiknek elcseszésük nincs. Jelleme, hogy az Aradi Közlöny munkatársának, aki átutazott Temesváras a tudni akarva mindent, ami a főpap halálával kapcsolatos: soara járta a hozzá közelállókat a a tőle távol állókat, mindenütt azt a választ kapta: — Nehéz fába vágta a faszáját. A halálát akáról nem fogt megmondani semmit; hisz a forrás a káptalanhoz, hisz a barátaihoz. Ezt a papot tisztelték a zsidók és szerették a szabadkőművesek.

Pedig — be kell vallanunk — az indított minket a privát nyomozásra, mert különös, hihetetlen és érthetetlen történetek szállongtak a levegőben az öngyilkossággal kapcsolatban. Tisztán akartunk látni ebben a szövevényes ügyben, melyben úgy éreztük, mesterségesen oltották ki a világszertét.

Értjük a kegyeletet, amellyel megakarták akadályozni azt, hogy az öngyilkosság oka tisztán álljon a nagyközönség előtt. Aze előtt a nagyközönség előtt, amelynek körében titkos sugdolódnak el és lehetetlen történetek kelnek szárnyra.

Előbe akarunk állani a titkos meséknek, melyek minden nevezetes ember öngyilkosságához hozzátartoznak, tisztázni akarjuk annak a dorék lértünet emléket, ki — hitével ellenkezően — önmagának lett bírójává.

Wittenberger kanonok az aradiakhoz is közel áll, hiszen aradmegyei ember, félig meddig aradi, csak közelebbiségüket akarjuk teljesíteni, midőn világosságot szeretnénk deríteni a történetek éjszakájába.

Mert elszomorítóak azok a foltok, amelyek a halottas ház diszkrét koporsójának lábujjára rútapadtak. Azért elszomorítóak, mert gazdátlan kéztől eredtek. A sültogás rossz levegőt terjeszt: több száz ezer korona káptalani pénz hiányáról beszélnek, szerencsétlen spekulációk és könnyelmű gazdálkodás vadjai pergetik el, sőt nem atalották levegőbe roppant a aztán „önérzetének más oldalról történt megsértése“ is elősegítette azonos elhatározását.

történetét, hisz szerelni ügyek obszcur fantazmagoriáit.

Persze mindent gazdátlanul és felelőtlenül. Emberi vonás, rosszaljuk, de nem esodálkozunk ezen. Sőt az volna előtűnk megfoghatatlan, ha egy ilyen szépen és művésziesen élt élet disztelen vége ne foglalkoztatná az emberek képzeletét szokatlan méretekben.

Szemébe akartunk nézni bátran ezeknek a gazdátlan hírszerteléseknek a oda fordultunk a legelső forrásokhoz, ahonnan az igazság szavait remélhettük.

Munkatársunk felkereste a káptalani pénztárt, amelynek helyiségében Blaskovics Ferenc kanonok urat találtuk. Előadtuk neki, — a megértő embernek — jövedelmünk oltját és indító okait. A kanonok ur megértett bennünket a szívesen állított rendelkezésünkre.

Bevezetett a tudomány és a számok emberéhez egyaránt illő izélesen berendezett lakásába, ahol a kényelmes angol fotelek bizalmas előből intímusabban hangzhatott a kényes tárgy beszélgetés.

— Nagyságos uram! úgy száll a sok hír a boldogultról, mint a hernyóból kivirágzott lepke. Legyen hoszánk őszinte, legyen segítségünkre a feleljen a mi kérdéseinkre.

— Kérdezem.

— Kegyeskedjék magmondani: érte-e a káptalani pénztárt Wittenberger kanonok halálával érdekesen kapcsolódás?

A kanonok ur minden szót lassan ejtve és megfontolva a következőket válaszolta:

— Irja meg, kérem, a lapjában, hogy most vizsgáltuk át a pénztárt, — magam is a bizottság tagja voltam — s mindent a legnagyobb rendben találtunk. Ezt az igazságot erősítse meg az én nevemmel.

— Végteleen örülök, hogy ezt Nagyságodtól hallhatom, de voltak a meghaldogultnak költséges passziói, például szeretett eljárogatni külföldre s amint mondják, külön módon megült egy-egy rejtett olasz vagy spanyol szigeten, megtiltotta, hogy bárki is csak egy sor irással is felkeresse, megzavarja a idillikus magányában szívesen feledkezett el arról a világról, a melynek kötelekeibe ő itthon tartozik.

— Szerette a könyveket, szerette a természet szépségeit. Az olasz, vagy spanyol tájak művészi érzékére hathattak — egyebet erről én sem tudok mondani.

— Mondják, hogy kártyázott, nagy összegekben... Nem volt-e az végzetes az ő vagyoni viszonyaira.

— Lehet, hogy kártyázott, ámbár ezt sem hiszem, de ha tette is, nem terjeszkedett tovább, mint ameddig a kanonoki jövedelem engedte. Egyébként nem voltam mentora, magánügyekben járatlan voltam a csak annyit mondhatok: nem hiszem!

Végül még egyet, nagyságos uram! A legkényesebbet... A fámá azt tartja, hogy a boldogult nagyon szerette a szépet, — a nőkben is. S ebből nem is csinálunk titkot. Egy szimónót emlegetnek...

— Kérem, hiszen most szintársulat since Temesvárott. S ami általánoságban a nőket illeti...? Lenet arról a kérdéseről komolyan beszéltem?... H-nem más, egészen más okok vezettek a végzetes esakkedetre. Meg volt támadva az idegrendszer, két hét óta nem evett ugyasólván semmit, buskomor volt, meg-

roppant a aztán „önérzetének más oldalról történt megsértése“ is elősegítette azonos elhatározását.

Bucszunk. Mindkettőnk lelke ugyanaz az érzés tuthatott át: egy kilobbant fény visszazugázó emléke. Most már örökre csak emlék marad, titokzatos és magmagyanáshatalian. Sebhol egy szó, egy levél, egy üzenet, egy emléktől hagyott erekiye, mely csak némileg is felvilágosítást adhatna.

Németország követe Bratianunál.

— Román tiertek megverték a russotit lap igazgatóját. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bukarest, július 15.

Az Aradi Közlöny mai számában megirtuk, hogy Bratianu román minisztereinek hosszabb kihallgatáson fogadta Busche, német követet.

A kihallgatásról az alábbi újabb értesítést kapjuk bukaresti tudósítónktól:

Az „Adeverul“ szerint a kihallgatáson a német követ kijelentette, hogy a harctéri helyzet a központi hatalmak szempontjából nem ad okot az aggodalomra, és a helyzet megjavulása rövidesen bekövetkezik.

Busche estére visszatért Színájába, ahol Czernin osztrák-magyar követtel tanácskozott.

Bukarest. Burdujeniből jelentik a bukaresti lapoknak: Az orosz kormány intervenciójára az itzkani parancsnok és még két más orosz tiszt megegyezésre jutottak a román kormánnyal az oroszoknak kölcsönbe adandó három mozdonyra és 60 vagonra nézve. A mozdonyokkal és vagonokkal az orosz sebesülteket fogják elszállítani a harcterről és élelmiszereket bevinni Csernoviczba a bukovinai polgári lakosság részére.

Bukarest. Az „Universul“ írja a következőket: Délután 5 órakor Cazimir Sándort, a „Patria“ című oroszbarát lap igazgatóját az utcán megszólította egy polgári ruhás férfi, akit Cazimir nem ismert, de amint bennünket értesítenek, az illető az Erzsébet királyné nevét viselő 2. vadászászlóalj tisztje. Az idegen férfi felszólította Cazimirt, hogy kövesse őt a legközelebbi helyiségbe, mivel fontos közölni valója van.

Amint beléptek a helységbe, a 2. vadászászlóalj négy századosa megrohanta Cazimirt, revolverét elvették és alaposan elverték.

Cazimir igazgatót súlyos állapotban szállították kórházba.

(Az Aradi Közlöny tegnapi számában megirtuk, hogy a Patria című lap szerkesztőségében megjelent négy román tiszt, akik felszólították az oroszbarát lap szerkesztőjét, hogy hagyjon fel a Károly trónörökösöt támadó cikkeinek közlésével. — Nyilván ezzel az összefüggésben a lap igazgatójának megöltése. A szerk.)

Szakelődés a bíróságon a hamis kártyázásról.

(Vendégeit kifosztó kávé. — A „blaha zsuga“.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

A budapesti büntetőtörvényszék Nagy József, a Dunakorzó kávéház tulajdonosát, tegnap tartott tárgyaláson másfél navi börtönre és ezeröttszáz korona pénzbüntetésre ítélte csalás buntette miatt.

A kávé ellen eredetileg azért indult meg az eljárás, mert a rendőrség az idén januárban egy makkózó társaságot ért tetten a Vigadó-teri Dunakorzó-kávéházban. A játékosok közt volt a kávéház tulajdonosa is. A rendőrség megállapította, hogy a leigazolt kártyák és a dominó kővek kis apró pontokkal meg vannak jelölve. Ily módon történt, hogy a játékosok közül többen ezeket veszítették, így Balogh Mihály dr. gyógyszerész négyezer koronát, Eickstadt Albrecht pomerániai származású tanár kétezer koronát veszített aránylag igen rövid idő alatt. A rendőrség úgy a játékosok, mint a kávé ellen tiltott szerencsejáték miatt megindította az eljárást a bíróság a kávé mellett hónapi fogházra és ezeröttszáz korona pénzbüntetésre, a játékosokat pedig kétszázötvenegyszáz koronáig terjedő pénzbüntetésre ítélte. A megjelölt kártyák és dominókővek miatt külön eljárás indult Nagy József kávé ellen, lakinek ügyét tegnap tárgyalta László Ernő dr. bíró tanácsa. A kávé tagadta, hogy tudott volna a megjelölt kártyákról. Azt beismerte, hogy játszott a vendégeivel. Néha veszített, néha pedig nyert. Az eset után kénytelen volt eladni kávéházát. A tanúk elmondták, hogy kezdettől fogva gyanús volt a kávé nagy szerencséje. Megtörtént, hogy Nagynak a makkóban háromja volt, mégis megállott, amiért azt következtették, hogy előre látta azt, hogyna bevág — rossz lapot kap.

A bíróságon — mint fővárosi tudósítónk jeleni — valóságos szakelődés volt a hamis kártyázásról. Kiballagtak egy neves fővárosi bírlapírót, aki könyvet is írt álneven a hamis kártyázásról — szakértőül. Az újságíró a többek közt ezeket mondta:

— A vonaton, mondjuk, hogy hárman utaznak egy kupében. A második kilométernél már megkezdődik a beszélgetés: hova való? hova utazik? A harmadik kilométernél már vígan folyik a diskurzus, a negyediknél már ott fekszik egy kiterített felöltő a térdükön és a bankár hunyorítva gusztálja, hogy mit vásárolt a veres ászra. Kötten játszanak, a harmadik kibiccel. Eleinte a kibiccel ternaelt nyer, de mire a vonat megérkezik oda, ahol ki kell szállnia, rendszeren egy fillér sincs a zsebében. Ez természetes is, mert a kibic, aki a kupében mutatkozott be a másik játékosnak, „falazott” a nyerőnek.

A nyerő és a kibic közönséges hamiskártyások, — link zsugások, akik óriási rutinnal fosztották ki a „verebet.” Aki a huszonegyes-játékot ismeri, könnyen megérti, miként történik a csalás. Az áldozat mögött ül a kibic, aki előre megbeszélte jellel értesíti a cimboráit, mennyije van a palinak. Előre megbeszéltek például, hogy ha a szivarját a szájában bal oldalt tartja, az tizennyolcat, ha jobb oldalt, tizenkilencet, a közepén huszat jelent. Így aztán könnyű a másnak bevágni, vagy „resztálni.”

Ez a legközönségesebb módja a csalásnak. Komplikáltabb, amikor jelzett kártyákkal — „blaha zsugával” játszanak. Nehéz, mert

jó szem kell hozzá, az alig észrevehető jelzést egy pillanattal, — nehogy feltűnjön — felismerni. Különböző módon preparált kártyák vannak.

Ha valaki körömmnyomokat talál a kártyák hátlapján, biztos lehet benne, hogy hamiskártyával játszott. Ez is egy módja ugyanis a jelzésnek. Hazárdjátékhoz teljesen elegendő a ni, figura következik-e, vagy tizes. Néhány kiosztás után a „zsuga” ez már tudja, mert figurákat vizsgál, a tizeseket pedig luggóleges körömmnyomokkal jelölte meg.

Az előre, — játék előtt — preparált kártyát többféleképpen lehet megjelölni. Vannak olyan zsugások, akik a lapok széleit olíval gondosan levágják: a figurákat homorúan, a tizeseket domborúan.

Teljesen észrevehetőellenül azokat a kártyákat lehet megjelölni, amelyek háta — és ilyen van a legtöbb forgalomban — négylevelű lóherékkel van díszítve. Az alapszínnel teljesen azonos testekkel gondosan befestik a lóhere valamelyik levelének a felét. (Minden levél fekete vonalakkal elválasztva kerül ki a gyárból.) Ehhez egy kulcs készül. Például: bal alsó levél alsó fele ász, felső fele király, jobb alsó levél alsó fele tizes felső fele kilencet jelent és így tovább. Azt a zsugást, aki ezt a módszert használja, ritkán tudja valaki leleplezni. Nemrég a szegedi rendőrség csinált egy ilyen fogást és kobzott el egy csomag kártyát, amely ilyen módon volt preparálva.

A hamiskártyások rendkívül ügyességgel tudják a hatóságilag lepecsételt kártyát felbontani, amelyet azután megjelölnék és újra leragasztanak. Vannak olyan zsugások is, akik utazó-ügynököket tartanak, akivel ilyen módon megjelölt kártyákat olcsón árusítatnak a kávéosoknak és a fürdőhelyeken. Az utazó feljegyzi, kinek adott el kártyát és a hamiskártyás néhány nap múlva már az általa preparált kártyáival játszik és senki sem sejtí, miért tart ki mellette állandóan Fortuna istenasszony.

Augusztus kilencedikéig szünetel a képviselőház. A képviselőház ma formális ülést tartott, amelyen igen kevesen voltak jelen. Beöthy Pál elnök háromnegyedtizenegykor nyitotta meg az ülést s bejelentette, hogy dr. Czifra Kálmán lemondott a mandátumáról s előterjesztést tett aziránt, hogy a legközelebbi ülést augusztus 9-én tartásák. Ezen az ülésen a három fontosabb adójavaslat tárgyalása lesz napirendre tűzve. A Haz az előterjesztést elfogadta, ugyszintén harmadszori olvasásban elfogadta a bélyeg-, szesz és dohányjavaslatot, valamint a megyei tisztviselők megbízására vonatkozó javaslatot.

Egy német gőzös bravuros szökése. Rotterdamból táviratozzák. A Nieuwe Rotterdam Courant jelenté, hogy a Holland-Indiából érkezett lapok szerint május 15-én Batavia kikötőjébe befutott egy titokzatos német hajó. Kiderült, hogy ez a hajó a német Hanza-társaság Marie nevű 7000 tonnás gőzöse, amely a háború kitörése óta Kelet-Afrika egyik folyótorkolatában rejtőzködött. Az angolok nemrég föltedezték rejtekhelyét és kövöldözni kezdték. Sörrezen kapitány elhatározta, hogy szökésben keres menedéket. Egy éjszaka

sikerült is áttörnie az angol őrhajókat és bár üldözték és bombázták, mégis el birt menekülni üldözői elől. Husz napi utazás után érkezett szerencsésen Jáva szigetére.

Panasz Exterde Kálmán báró kinevezése ellen.

(Hatásköri bírósági döntés a közigazgatási bíróság ellen.)

Arad, július 15.

Urbán Iván báró főispán tavaly június 14-én Exterde Kálmán bárót Arad helyettes főszámvevőjévé nevezte ki. Ezt a kinevezést a város közgyűlése tudomásul vette. Gyömbér István budapesti mágnátusok, aki szintén pályázott erre az állásra, panaszszal fordult a közigazgatási bírósághoz és a kinevezés megsemmisítését kérte, mert szerinte az állást nem kinevezés, hanem választás utján kellett volna betölteni.

A főispán a közigazgatási bíróság hatásköre ellen kifogást tett, mert csak az esetben tartoznak az ügy eme fórum alá, ha Gyömbér azt állította volna, hogy Exterde bárónak nincs meg a törvényszerű kvalifikációja. A főispán kinevezési, illetve a törvényhatóság választási joga felett, amely kérdés alkotmánybiztosíték jellegével bír, az említett bíróság nem dönthet.

Nem ezen a véleményen volt azonban a legfelsőbb bíróság és nem is a adott helyt Urbán Iván báró hatásköri kifogásainak, hanem megállapította a maga hatáskörét, az eljárást felfüggesztette és az iratokat megküldötte a belügyminiszternek. A miniszter magáévá tette a főispán hatásköri kifogását és erről értesítette a hatásköri bíróságot. A miniszter indoklása rendkívül érdekes, mar csak azért is, mert rámutat arra, hogy a törvényhatóság követelt el mulasztást, ha a főispán által történt kinevezés jogossága, vagy jogtalansága felett a vita megindulhat. A helyettes főszámvevői állás betöltésénél a jogkör tekintetében — mondja a miniszter — csak két érdekelt fél állhat egymással szemben és pedig a főispán és a törvényhatósági bizottság. A városnak kellett volna döntenie, a lelett, hogy csorbítva látja-e jogkörét, vagy nem. Bizonyára nem látta csorbítva, mert megayuzodott a főispán intézkedésében. Ha a közgyűlés a maga jogát meg akarta volna védeni, akkor is csak úgy tehetett az volna meg, hogy a panaszt a törvényhatósági bizottság tagjainak legalább fele együttesen nyújtja be, de nem tehetik ezt meg magánosok, vagy egyes személyek.

A hatásköri bíróság Günther Antal kuriai elnök június 30-án tartott ülésében tárgyalta a vitás kérdést és úgy döntött, hogy nem a közigazgatási bíróság elé tartozik annak megítélése, hogy a főszámvevő helyettesi állás választás, vagy főispáni kinevezés útján töltötték-e be? Ha valaki a főispán intézkedését megtámadja, akkor a jogorvoslatot az illetékes miniszternél, tehát közigazgatási hatóságnál keresse. A törvény gondoskodik ugyan, hogy a törvényhatóság a főispán esetleges tulajdonképpeni szemben a maga választási jogát megvédhesse a közigazgatási bíróságnál, azonban ezt a védelmet csakis a törvényhatósági bizottság közgyűlésének, vagy a törvényhatósági bizottság tagjai legalább felének együttesen kell igénybe venniük. Ha tehát egyesek az érdekeltségük alapján az ilyen ügyben jogorvoslattal élnek, ennek elbírálása csakis a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

Schatz Jakab dr. ezredorvos rehabilitálása.

(A nagyváradai kórház élmezők ítéletének indokolása.)

Saját tudósítók telerőjeletése.

Nagyvárad, július 15.

Az Aradi Közlöny ma reggel megjelent számában röviden jeleztük, hogy amilyen szigorral sújtotta a törvényszék Strasser Aladárna és Vogel Lászlóra, oly lényeges elégtételt szolgáltatott Schatz Jakab dr. ezredorvosnak, a hadikórházak parancsnokának, akit a bűnösök maguk mellé akartak rantaní a sárba.

Az ítélet, amely bizonyára mindenütt megnyugvást kelt a következő rendkívül érdekes részleteket tartalmazza:

(Étel helyett moslék.)

A büntetést Strasserné, mint férje megbizottja általi követés el, hogy a ca. és kur. csapatkórház és gimnázium kórházaiban az 1914. évi megszűntetését kezdve 1915. április végéig az ő szándékos eszelekvése és mulasztása következtében maradt el a szolgáltatások teljes, vagy meg nem teljes teljesítése, amely Strasser Aladárnak, mint szerződéses vállalkozónak a köte és a temesvári eszteri és királyi hadbiztonság közt a nagyváradai tartalék-kórházakon hadviselés folytán szenvedett, beteg, megboldog, vagy egyéb ápolít és üdülő életmezése eszteri szerződéséig magára vonatkozó kötelezettséget kapta. A szándékos eszelekvések és mulasztások a következők:

A két kórházban részint a Strasserné személyes intézkedése, részint utasítása folytán sok esetben a bort, levest, tejet, borlevest nagy mértékben vízzel keverték, a tejet lefőltették, a borleveseket a tejáramnyiságnál jóval kevesebbet adták. A husleves tetejéről a zsírt keverték, a levest így megfőztették a legfontosabb tápláló erejétől. Pecsénye helyett paprikával leöntött húst adtak. A kenyeret, zsemlet az előirt mennyiségnél kisebb súlyban adták. A husleves élesztővel nem keményre főzték. A gulyásba és rizses húsba nem triss húst, hanem naponként összegyűjtött csatorát és mészszemet tettek. Rumit és bűzös húst használtak fel. A tejáramnyisba elenyészően kevés tejet használtak. A kávét babkavéből élesztővel főzték. Dohos tarhonyát és szeszkes borsót etettek. Bort, sört az előirt mennyiségnél kisebb mennyiségben szolgáltatottak általában olyan életmezést nyújtottak, hogy igen sok esetben megállapíthatóan az étellek ember, különösen beteg által nem élvezhető, moslékszerű jelleggel bírtak. Mindezzel a fegyveres erő érdekében közvetlen veszélyeztetve, a beteg és megboldog katonák egészségük visszaszerzésében hátráltatva lettek.

(Vicszigegettek.)

Strasser Aladárna bűne abban is, hogy férjével együtt Kirch Ferenc tényleg kórház felügyelőt és dr. Schatz Jakab ezredorvos megvesztegetéséi szándékaival apandékokkal kerüldött és 1914. októbertől 1915. márciusig részükre saját konyhájaon reggelit, ebédet és részben vacsorát szolgáltatottak.

Vogel Aladár bűne abban, hogy Strasser Aladárval egyetértéssel és annak megbízásából Bacsinzky Zsigmond eszterházi ezredvezetőnek 1914. szeptembertől 1915. márciusig, tehát több hónapig keresztül napi 350 koronát adott át, annak ellenében nekik

húst, kenyeret és bort szolgáltatott ki részére.

Ugy Strassernét, mint Vogel az a célt vezette, hogy Kirch Ferenc és dr. Schatz Jakab, illetve Bacsinzky Zsigmond az életmezés felet felügyeletet ne gyakoroljon. Kirch és Bacsinzky meg is szegtek hivatali kötelességüket, míg

Schatz Jakab dr. ternére ez meg nem alapítandó,

mert a beszerzett bizonyítékok alapján a bíróság megállapította, hogy Schatz dr.-bana szándék és készség meg volt, hogy az ellogyasztott ételek árát megterítse s tarsacalmi állására nem tehető fel róla, hogy 200 korona körüli összeget, illetve ennek értékét megvesztegetésként fogadja el. Nem állapítható meg, hogy Schatz megvesztegette volna kötelességét, sőt napiparancsaiból kiviláglik, hogy

ellenőrzést gyakorolt és nem egyszer teljes szigorral járt el Strasser Aladár ellen.

(Vogelné szivgörcsöt kapott.)

Mikor az elnök az indokolásnak ehhez a részéhez ért, sikoltozás zavarta meg a telovadást. A legutolsó padban egy lehérlusos asszony, Vogel László felesége szivgörcsöt kapott. Föngrott, majd levegő után kapkodva előrebukott. Többen sírva fakadnak mellett, uruk támogatják, viaszik kifelé.

Vogel előrehajolva, mardt szemekkel ül a szuronyok közt, asután elírja magát.

— Jaj, jaj! Jaj! Istenem!

Rázódik a válla, hajlong, zokog. Balázs Elemér dr. vigasztalja:

— Vogel, erősítse meg magát. Tanúsítson férfias erőt. A nehezebb részen túl van, legyen erős. Legyen férfi.

A női halgatóság is nagynehezen megnyugszik. Folytatják a megokolást.

(Híves és anyja.)

Strassernénál hívesei és anyavaija és büntetlen előléte voltak mentő körülmények. Szilyosítók, hogy az ítélet szavai szerint:

mérhetetlen haszon- és nyereségvágyból harcok sebesültjének ártott és a hazáját védők kizsákmányolására aljas indok vezette.

Vogelné bismerte, függő viszonya, 4 gyermeke voltak enyhítő okok.

A katonai kincstár kártérítési igényével polgári útra utasította az ítélet és a május 6-iki és június 6-iki házaletásokban letoglalt értékeket a 4000 korona készpénzt kiadott Strassernének. E szavaknál Strasserné keserűen fölnevetett. Medvigy Gábornak 5000, a többi védőnek 3-4000 korona díjat áruptott meg a bíróság.

Strassernét és Vogelét végül kizárták egyszersmindenkorra a katonai szállításokból.

(Ítélet után.)

Moldovány dr. ügyész valamennyi vádlott ternére felebbeszt a Kuriahoz, a kérelmet vádlott védője pedig a fölmentésért, vagy enyhítésért. Strasserné beszélni akart:

— Semmisségi panaszkal élek. Ártatlan vagyok. Semmi sem az én hibám, mert

— Az elnök közbevágott:

— Ezt nem lehet itt ilyen szélesen tárgyalni!

Strasserné az ügyészszel szemben kérte a szabadlábra helyezését, de védője Medvigy Gábor így szólt:

— Sajnálattal, képtelen vagyok törvényes indokot találni védencem szabadlábra helyezéséért.

Gerő Gusztáv dr. kérte Vogel szabadlábra helyezését. A bíróság az elnök fogvartarását elrendelte. Strasserné telebeszelt, védője megnyugodott.

Este fél 10 órakor kifélé tódul a halgatóság. Akkorra már a fogházkapui becsukódtak a két elítelt mögött.

Fábián Lajos kitüntetése és nyugalmazása.

— Bucsünnepély a táblaelnök jelenlétében.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, július 15.

Az Aradi Közlöny néhány héttel ezelőtt jelentette, hogy Fábián Lajos dr. kuriai bíró, az aradi törvényszék elnöke gyöngékedésére való tekintettel nyugdíjazását kérte. Megirattuk, hogy Fábián Lajos dr. már a múlt év folyamán el akarta hagyni helyét, azonban a tábla elnökének határozott és őszinte kérelmére megmaradt a megpróbált nagy jelentőségű hivatalának további betöltését, azonban egészségi állapota nem engedi meg a munka folytatását.

A nyugdíjazás iránti kérelmet a napokban intézték el az igazságügyminiszteriumban és Lábán Lajos, a nagyváradai tábla elnöke megerősítette arról az aradi törvényszéket, egyben pedig a nyugalomba vonuló törvényszéki elnökhöz rendkívül meleg hangú átiratot intézett. A bucsúiratban a tábla-elnök őszinte sajnálatának ad kifejezést Fábián Lajos távozása alkalmából, mert pozíciójától való magvadását a magyar igazságszolgáltatás és a magyar jogi tudomány őszinte veszteségének tartja. A legnagyobb dicséret hangján szól a távozó elnök ama hosszú ideig emlékeztető tervényvégéről, amellyel sokáig maradandó emléket állított magának, s amellyel az aradi törvényszéket a szinte tökéletes intézmények közé varázsolta.

Fábián Lajos nyugalmába vonulása alkalmával éfelsége olyan kitüntetésben részesítette, amely még most, a háborús ordóululás idején is általános feltűnést kelt. A több mint négy évtizeden át láradhatlan ambícióval és csodás akaraterevel szinte pihenés nélküli dolgozó férfit a király a Szent István-rend kiskeresztjével ajándékozta meg azokért a ritka értékű teljesítményért, amelyeket a magyar igazságszolgáltatás neki köszönhet. Az igaz érdemnek ez a nagyszerű elismerése osztatlan örömet okoz mindama körökben, amelyek Fábián Lajos működését közelről, vagy távolról figyelhették. A törvényszéki emékek, még ha kuriai bírói rangban voltak is, eddig rendszerint a Lipót-rendet szokták munkaságuk elismeréséül kapni és hogy Fábián Lajosnak a Szent István-rend kiskeresztjét juttatja a legmagasabb helyről jövő rendkívüli figyelem, étonken dokumentálja az ő ritka becses szolgálatának elmulhatlan értékét.

A törvényszék hivatalaiban arról értesültünk ma, hogy a rendjel átadása a sablonról elúto szép ünnepség keretében fog végbenenni. Fábián Lajos dr., aki általánosan ismert szerénységben mindig visszahúzódott a saját ün-

Oroszok nagy veresége Delatynnál.

— Trepow Bukovina kormányzója. —

Reggel 2 órakor érkezett telefonjelentés.

Bukarest, július 15.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: A Fehér Csermos nyugati partján tekvő Jablonica községnél, Zabietói dombokra, melyet azonban nem szabad összetéveszteni a Zabietói eszaknyugatra a Joblonika kijaratánál tekvő hason nevű községgel, az ellenség tegnap előnyomulni akart, de csapataink vissza szorították őket. Ugyanez a sors érte Delatyni déire a pályaudvar környékén az ottani állásaink ellen előnyomulni akart, de itten az oroszok még jelentékenyebb vereséget szenvedtek. Delatyn, Mikuicin, Zabie és Jablonikától nyugatra tekvő vonal változatlanul és erősen birtokunkban van, úgy, hogy az orosz támadások legdehob ottenziv céjait is megakasztja. Tovább déire Moldova községnél is megghusítottuk az orosz támadásokat. A front többi pontjain csak kisebb utkozetek voltak.

Stockholm. A Russkoje Slovo haditudósítója jelenti a frontról: Baranovici környékén a harcok nagy hevességgel folytatódnak. A németek példátlan hősiességgel tartják régi állásaikat. Az orosz hadvezető-ég valószínűnek tartja, hogy a németek újabb tartalékokat kaptak, miután napokint erélyes ellentámadásba mennek át. Meglátszik, hogy el vannak tölkelve arra, hogy az orosz offenziv hullámot visszaszorítják. A több mint tíz nap óta folyó harc eddig eldöntetlen.

Stockholm. A Russkoje Slovo jelenti: Bukovina ellégi területének és kelet Galicia helytartójának a car Trepowot nevezte ki. A helytartónak Potoczky gróf lesz a segédje, aki a nép és a kormány között mint közvetítő fog működni.

Stockholm. Jól értesült körök tudomására jutott egy memorandum, amelyet az orosz hadügyminiszter és belügyminiszter terjesztettek a car elé azzal a céllal, hogy az uralkodót már jó előre befolyásolják, ha a viágsajtó révén Oroszországba is eljut annak a rettenő pusztulásnak és pusztulásnak a hiteles híre, amelyet az orosz csapatok okoztak Volhynia már elfoglalt területén. A miniszterek kijelentik, hogy nagy csapatok mozdulatainak alkalmával a pusztítások eikerülhetetlenné s az előnyomulásnál, vagy a visszavonulásnál a tegyelem meglazul. Ebből magyarázhatók azok az óriási károk, amelyeket a volhyniai lakosság szenvedett. Megállapítják, hogy az orosz csapatok nagyobb pusztítást végeztek, mint annak idején a németek és ezért kérik a cárt, hogy utasítsa a kormányt, hogy gondoskodjék megfelelő kárpótlásról. Tizennyolc községben 14000 ház pusztult el. Tizenegy falut az orosz csapatok a visszavonulás alkalmával felgyújtottak. A katonák

nepléstől, most nem térhet ki kollégái és jogásztársai óhaja elől és részese lesz annak az ovációnak, amely valamennyiünk lelkesnek érését fogja tolmácsolni. Ugy tudjuk, hogy az finnepség egyenesen a táblaelnök óhajtására történik, aki maga hozza el Aradra és ő adja át Fábrián Lajosnak a nagy érdemeit honoráló Szent István-rend keresztjét. Az átadási és búcsúünnepély valószínűleg a jövő hét tolyamán megy végbe.

Öngyilkos huszárörnag.

— Kettőtört tiszt karrier. —

Saját tudósítók telefonjelentése.

Nagyvárad, július 15.

Tegnap Nagyvárad legnépszerűbb és az előkelő társaságokban legjobban ismert huszártisztje, Bogyai Jenő csász. kir. kamaras örnagy öngyilkosságot követett el. A tragédia nemcsak rajdalmos meglepetést, de őszinte részvétet keltett, mert Bogyai teljesen rendezett anyagi viszonyok között élt és harmonikus családi életet folytatótt. A népszerűtörzstiszt erőszakos halála rejtély, mert Bogyai fényes katonai karriert futott meg.

Az öngyilkosságot csak ma délelőtt vettek észre és pedig úgy, hogy reggel 8 órakor — szokasától eltérően — még nem volt a kaszárnyában. Tíz órakor egy huszárt küldtek a lakására, aki azonban az ajtókat zárva találta. A huszár visszament a kaszárnyába és erről jelentést tett. Azonnal egy bizottság ment ki a helyszínre, mert rosszat sejtettek az örnagy tisztársai. Ezek fel is törték az ajtót s beigazolódt, hogy sejtelmük nem volt alaptalan. Az örnagy teljes szolgalmi díszben, áttört halántékkal egy karosszékben ült íróasztala mellett. A földön egy revolvért találtak, amelyből egy golyó hiányzott. Semmiféle írás, vagy magyarázó nyom nem vezet el a katasztrófa nyitjához, hacsak holnap, vagy holnapután nem vet majd világosságot a utokra az örnagy feleségének a hazaérkezése. Bogyai né született Lichtenberg grófné, ugyanis Bécsben van és nem kizárt dolog, hogy az öngyilkos, mielőtt tettét végrehajtotta, nejenek levelet írt, amelyben talán magyarázattal szolgált.

LEGÚJABB.

Ejtel 4,2 órakor érkezett telefonjelentés.

Zürich. A Marsillesben annyi hűhóval partra tett orosz csapatok sehol sem találhatók. Annyi tény, hogy valóban körül vezették őket az angol-francia fronton de ezután nyomuk veszett. Clemenceau szóvá is teszi ezt a turesa ügyet lapjában és azt állapítja meg, hogy ez nem más, mint egy óriási bluf. Az orosz csapatokkal hatni akartak a népre és a francia csapatokra.

Berlin. A Vossische Zeitung szerint a francia hadügyi kiadások Ribot pénzügyminiszter bejelentése szerint a harmadik évnegyedre nyolc és félmilliárdra rugnak.

által elkövetett oroszok miatt 17.000 asszony jelentkezett. Harmincezer ember, aki eddig családfentartó volt, elünt, vagy keresetképtelen lett. A lakosság korében óriási az inség, mert mindent a katonaság részére rekviráltak.

Író-lesen.

(Hol szerzi a színigazgató a darabot?)

Azi hinné az ember, hogy darabok dolgában a színigazgató igazán nem nehéz foglalkozás. A színigazgató ül az irodában, bejön a szolga, bejelenti az író, az író átadja a darabot, ezzel a dolog el van intézve. Holott a színházi üzemenél is, mint minden üzleti vállalkozásnál, egyik legnehezebb és legdöntőbb kérdés a nyersanyag beszerzése. A színház nyersanyaga az írt darab, amelyből szépen kiáltott, bereklámozott, jól megjártított előadást kell csinálni. Az írt darabot pedig nem mindig hozzák helyébe.

A magyar darabot aránylag könnyen meg tudja szerezzni a színigazgató, mert a szerzők maguk többnyire Budapesten élnek, igen szűk társadalmat alkotnak s mivel ebben a színházi irodalmi szocietásban a színigazgató is megfordul, személyes érintkezés révén tudja mindig, mi késsül egy-egy jelentősebb íróasztalon. Ekkor aztán szabad tér nyílik a szabad versenynek: a darab oda kerül, ahol tetszősebb szereposztást, jobb szocietust és nagyobb anyagi garanciát kap biztosítva az író. A verseny nálunk csak a Beöthy-színházak és a Vigszínház között folyik. Az Operaháznak nincs konkurrenciája (bár annak idején ez is elvette a Király-színház orra elől Lehar Hercegekisasszonyát), a Nemzeti pedig, mint állami intézmény, nem szokott a maga bürokratikus mivoltával frissebb üzleti utakon mozogni. Ambar utóbbi időkben a Nemzetinél is trissebb szellő fúdogat.

A konkurrens magán-színházak vételkedése produkálja a legérdekesebb színházi eseményeket darabszerződések dolgában. Emlékezetes dolog volt, mikor például Földes Imre ott hagyta Beöthyt, hogy a Vigszínházhoz menjen, majd ismét a Magyarhoz tért vissza. Nagyon sok ilyen harc folyik a színházi világban. A legutóbbi idők legnevesesebb esete az volt, mikor Bródy Miksa, Martos Ferenc és Kálmán Imre visszavették a Király-színházról Zsuzsi kisasszony című operettet és elvitték a Vigszínházhoz. Három különböző nagy par támadt a dologból, de valamennyi békes kegyezéssel végződött.

A magyar darabok helyi piacán tehát aránylag könnyen jut jó bevételre az ügyes színigazgató. A külföldi darabok beszerzése már komplikáltabb. Egész hatományi levél, újságok, távirat, szerződés minta és meggyás kell ahhoz, hogy az ilyen üzlet létrejöjjön.

A színigazgatónak egy pillanatra sem szabad elvesztenie a figyelmét. Folyton résen kell lennie, hogy milyen érdekes darab késsül. Erre a részre azóta különféle segítőeszközök vannak. Először is a külföldi napisajtó színházi

és irodalmi rovata. A bécsi lapok közül a Neues Wiener Journal hozza a legfrissebb és legerdekesebb színházi híreket, a berlini lapok közül a Berliner Börsencourir, a párisi lapok közül a Figaro, valamint hetenkint megjelenő színházi cikkeiben a Temps, az angol lapok közül a Times, az olasz lapok közül a Corriere della Sera. Van azonkívül színházi szaklap is: a francia Comœdia és az angol Stage, amelyeket szintén szorgalmasan bujnia kell a színházgatóknak, nem is beszélve az illusztrált színházi hetilapok egész légiójáról. Mindezt ezekben valami érdekes darabot felbukkan, a pesti színházgató már táviratilag intézkedik, hogy a még csak terben létező színdarabot — legatöbbi opcióis joggal — lefoglalja.

A színházgató helyett és nevében külön ügyeinek a magyar ügynökök is, akikről már megemlékeztünk egyszer részletesen. Végül figyelmestetni szoktak a színházgatót egy-egy vásárlási alkalomra a külföldi nagy ügynökségek is. Az angol és amerikai cégek közül Savage, továbbá Klaw és Erlanger a legnevesebb színházi ügynökök. Németországban Ahn és Simrock, Bloch Felix örökösai (jelenlegi vezetője a híres Slivinsky), a müncheni Drei Masken-Verlag a nevesebbek. Ausztria legfontosabb színházi ügynökei Eibenschütz és a magyar Károly Vilmos, akiknek színházai is vannak Bécsben, továbbá O. F. Erieh, Hermansky és utabban Max Pfeiffer. Az olaszok két legnagyobb és ousgazdag háza a Ricordi- és a Sonzogno-cég. A francia írónak áll rendelkezésükre a legjobb ügynökség, a saját egyesületük, amely Société des auteurs dramatiques néven mintaszertűn kezeli tagjainak üzleti ügyeit. Francia operettekben dolgozik a párisi, igen régi Choudens-cég is, amely például Planquettnek is kiadója volt.

Ezek a nagy ügynökségek óriási üzleti szervezettel dolgoznak, Némelyik külön képviselőt tart a nagyobb színházi városokban. A legtöbbnek saját újságja is van, amely a kezelésébe tartozó darabok sikeréről referál. (Már van egy magyar újság is: Marton Sándor dr. ügynökségének A színház című lapja, amely magyar és német szöveggel jelenik meg.) A legtöbb író ugyanis lekötö a maga darabjait egy-egy ügynökségnek, és aztán reklámozza és elhelyezi a színházaknál. Az érintkezés itt teljesen kereskedelmi jellegű; itt is vannak üzleti ellenségek és szitárd üzleti barátok. A barátságokat messze kiható szerződésekkal pecsételik meg. Henri Bernstein-nak például minden darabja a Vigaszínház számára, Henri Bataille minden darabja a Nemzeti színház számára van lekötve.

A személyes érintkezések, magyar és külföldi üzleti levelezések a világszerte felbukkanó színház-irodalmi hírek világában aztán igen csinos sikereket érhet el a jószemű és eleven színházgató. Sem Benetti darabja, a Gunyvacsora, például a Magyar Színházból indult el európai útra, Knoblauch-nak pedig Mária testvér című darabját (amely klerikális felszólalásoknak esett áldozatul) az egész világon a Vigaszínház játszotta először. Ezen így lesz a másik még be nem mutatott Vihar című Knoblauch-darabbal, valamint azzal a Habesny című darabbal, amit most próbál a Vigaszínház és amely bécsi darab, de előbb magyarul fog a szerződés szerint színpadon látni.

Érdekes még megemlíteni, hogy a budapesti színházak jóval kevesebbet fizetnek a külföldi szerzőnek, mint a magyaroknak. A magyar író tudvalevően a bruttó bevétel tizedrészét kapja honorárium gyanánt. Külföldi szerzőknek 4-7 százalékot fizet prózai darabért és

6-8 százalékot zenés darabért a magyar színházgató. Attalában ott tartunk már, hogy a magyar szerzők külföldi keresete sokszorosa nagyobb összeg annál, amit idegenek magyar színpadokon keresnek. És ezen a ponton lehetetlen egy lelkés eljenni nem kiáltani a magyar színházgatóknak és igazgatóknak.

Toll.

Félbeszakított előadás a nyári színházban.

(Methner József igazgató nyilatkozata.)

Az Aradi Közlöny tájékoztatója.

Arad, július 15.

Ma este a nyári színház óriási helyiségét majdnem zsúfolásig megtöltötte a közönség, hogy gyönyörködjék Lábass Juci a budapesti Király színház primadonnájának mindig nagy gyönyörűséget nyújtó játékában. A művésznőnek ma este fényes sikere volt és ez természetesen is, hisz a Legénybucsu Stelája az ő bájos egyéniségének és fényes tehetségének legegységibb alkotása. Az első felvonás után zúgó tapsvihar zengett a színházban körülbelül egy negyedóraig, ebben az ünneplő hangulatban gördült fel a függöny a második felvonásra.

A második felvonás közepéig érhetett a játék, amikor Polgár Sándor egy szerencsés extemporéval a legközvetlenebb összeköttetést teremtette meg a nézőtér és a színpad között. Hirtelen a rivalda elé állott és dícséretre méltó higgadsággal a következőket jelentette ki, a szavait leso publikumnak:

— Eltesítjük a tiszteit közönséget, hogy az előadást rövid időre meg kell szakítani, mert a villanyvezeték transzformátora elégett. Amíg rendbehozzák sötétség lesz a színházban, de azért csak méltótlasanak helyükön maradni és itt bvárni az előadás folytatását, vagy pedig, ha úgy tetszik, méltótlanságuk erre a rövid időre a friss levegőre kísérleni.

Polgár nyugálmia szuggesztív erővel hatott és a közönség egy jó része helyén maradt és gyorsan beleléte magát a szituációba. A tömegben azonban mindig vannak olyanok, akik az első pillanat hatása alól emancipálni akarják magukat és most is, ahg hogy Polgár távozott a színpadról, már egyesek azt kezdték hangoztatni, hogy a rendező nem mondja meg az igazságot.

— Bizonyára tűzveszély van a színházban — hangozott a közepétől egy hang.

— Ilyenkor az igazat kell megmondani — csatlakozott hozzá egy másik és habár a legnagyobb rendben, de a közönség megindult és tödült ki a kijáratoknál. Természetesen csakhamar meggyőződött mindenki, hogy minden aggodalom felesleges volt, mert csakugyan nem történt több, mint hogy zavar állott be az áramszolgáltatásban. Különösen jó hatással volt a közönség nyugalmának megőrzésére az, hogy a színészek közölték, kitéve hagyták el az előadást, színpadot és nevetője, továbbközve megálltak a közönség körül.

A kalamitás a villanytársaság dícséretes tevékenysége folytán mindössze öt perces időre szakította meg a publikum élvezetét és a rövid ideig tartó sötétségbe borult színházban, majd csakhamar felgyújták a lámpák, az áramszolgáltatás megindult, a közönség bevonult a nézőtérre, az előadást folytatni lehetett. A rövid ideig tartó incidens csakhamar mindenki elfelejtette, mert kárpótolt mindent a vendégművésznő és a kárpótolt pompás játék.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa az éj folyamán beszélgetést folytatott Methner Józseffel a villanygár igazgatójával, azine az a kérdést intézte, mi az oka annak, hogy az utóbbi időben gyakrabban fordulnak elő a város területén esőtámadások?

— Ezen viharok, mint most dúlnak, — mondotta az igazgató — évek hosszú sora óta nem jelentkeztek. Míg egyrészt tehát az abnormalis időjárás okozza a zavart, addig másrészt az a körülmény magyarázza meg, hogy nekünk, sajnos, földfeletti vezetéseink vannak, amelyek jobban ki vannak téve az időjárás viszontagságainak, mint azok a kábel-vezetékek, amelyeket ma már minden nagy városban lefektettek az áramvezetés céljaira. A háborúban természetesen, a vezetékek kicserélésének gondolatával nem lehet foglalkozni. Figyelembe veendő továbbá a fellépett zavarok megítélésénél az is, hogy míg régebben csak éjjeli áramszolgáltatás volt Aradon, addig 1912 óta folytonos sz üzem, éjjel-nappal áram szállad a vezetékekben. Ha azelőtt éjjel valamilyen történt nappal helyrehoztuk. Most azonban a vezeték állandóan igénybe van véve.

— Ma az történt, hogy Ujaradon, ahol a délután folyamán rettenő erejű vihar tombolt, a szél kidöntött egy nagy székot és ráhajította a vezetékre. Ebből zavarok támadtak az áram körül a Ujaradot kikapcsoltuk. Este, mikor az ujaradi vezetékét rendbe hoztuk, újból bekapcsoltuk az aradi vezetékbe. E művelet közben kitégett a villanytelep gépházában a töbiztosíték. Azonnal intézkedtem, hogy értesítsék a színházat az eseményről azzal, hogy felvonásközben néhány percre megszakad az áramszolgáltatás, míg mindent rendbe hozunk. A színházban, ugy látszik, félreértették a dolgot a nem várták be a felvonás végét, hanem megszakították az előadást.

Anglia fél a Deutschlandtól.

(Kereskedelmi Zeppelinek.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 15.

Rotterdam. A Times annak a felfogásának ad kitejezést, hogyha az angol kormány Amerikával szemben nem ragaszkodik feltétlenül jogainoz, a Deutschlandot más tengeralattjárók fogják követni, hogy Németország és Amerika között a forgalmat a régi és a rendszeres módon felvegyék.

Rotterdam. A Nieuwe Rotterdamsche Courant azt írja, hogy Németországban azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a Zeppelineket a kereskedelem szolgálatába állítják, mert a Zeppelinek könnyen tudják magukat a blokádnak veszedelmén.

Bécs. Az itteni politikai körökben rámutatnak arra, hogy az első kereskedelmi buvárhajó szerencsés utazása Anglia legközelebbi háborus célját minden körülmények között elérhetetlenné tette. Anglia háborus célja abból állott, hogy megerősítse a tengereken való uralmát és ezt minden időkre megítámadhatatlanná tegye. Mostantól kezdve azzal kell számolnia, hogy minden tengerjáró nemzet abban a helyzetben lesz, hogy ilyen kereskedelmi buvárhajót építsen, amely ki tudja vonni magát az angol támadás alól.

Angliának, hogy visszaszerezhesse régi hatalmát a tengeren, urává kellene lennie a tengeralatti hajóknak is. Ezt legelőször csak

— A kapuzárás változatlan marad. Ravay Kálmán és társai azt kéri a tanácsól, hogy nyáron át a kapukat csak éjjel tizenegy órakor zárassa be. A rendőrség ez ellen állást foglal, mert a kapupénz csak tíz félérrel térheti meg azt, aki indulás céljából ki akar maradni és ez nincs arányban azaz a közbiztonsági rizikóval, amelyet a tizenegy óráig nyitva maradt kapu a köz szempontjából jelent. Mint-hogy a kapuzárás idején szabályrendelet módosítással lehet csak megváltoztatni, a tanács az említett szempontból nem javasolja a közgyűlésnek a módosítást.

— Megözt a város Hszjtje. Arad város tanácsának mai ülésén Lócs Rezső helyettes polgármester bejelentette, hogy a Haditermékny Beszélyntársaság a mai napon harmincet waggon lisztet utalt ki a város részére. Mint-hogy epen a tanácsülés ideje alatt jelent meg Budapesti a hivatalos lap rendkívüli kiadása, amely az új gabonáárakat adja tudni és a tanács a mai napon még nem lehetett tájékoztatva arról, vajjon a most kiutalt liszt még a régi, vagy az új aron számolandó el, azért ma csak a momentán hiány levezetésére szükséges kvantumot hívták le és a pékeknek is tudomására adta a lisztközpon, hogy ha esetleg a közlöny az új arakat már ma eltelepteti, akkor ok is drágábban tartoznak a lisztet fizetni.

— Gázkályna robbanás vízhiány miatt. Green Nándor főkapitány előterjesztést tett a tanácsnak, hogy a nyári színház előadásai miatt a vízcsőhálózatot ne kitérjék, hanem csak az előadások befejezte után zárják el, mert — mondja a főkapitány — tüzesetnél igen hosszú idő az a három-négy perc, amennyi időbe a vízű értesítése és a csőhálózat szabadá tétele kerül. A tanács nem tett eleget a kívánságának, mert a vízhiány olyan melegeket ölt a feltett nagy fogyasztás következtében, hogy már a délutáni órákban sincs az emeletes házakban víz és a rezervoár megtöltését már kéne órákig okvetlenül meg kell kezdeni. Jellemző adatul elmondotta Lócs Rezső helyettes polgármester, hogy egyik emeletes házban a net folyamán a fürdőszobában a gázkályna felrobbant, mert nem volt elég víz a kazánban a hűtőre és a cső száz fokig melegezett fel. A vízműzéria kulonban néhány nap múlva megszűnik.

— Birtokcsere. Molnár József és neje eladtak Baross Gábor-utca 30. sz. házat 8000 koronáért Molnár Mátyas és nejenek. — Itj. Lukács Gyorgyné eladta Kápolna-utca 26. és 27. sz. házakat 52000 koronáért Graf Sandor és nejenek. — Özv. Csontea Tivadarné áruháza Mikos Kelemen-utca 23. sz. házat ma Csontea Emilre. — Bera Mihály és neje eladtak Leher-utca 4. sz. házat Kiss András és nejenek. — Varga István és neje eladták György-utca 60/b. sz. házat 14000 koronáért Wagner Magdolnának. — Markler Gyula eladta Ferray-utca 4. sz. házat 41000 koronáért Mara János és nejenek. — Kapitány Béla és neje eladták Győr-utca 13. sz. házat 9600 koronáért Csizmas Péter és nejenek.

— Az Orcy-utca járhatatlan. (Panaszos levél.) A következő levelet kaptuk: Tisztelettel kérem, hogy alábbi soraimnak b. lapjukban helyt adni sziveskedjenek: Istenben boldogult Urbán Iván báró főispánunkat most siratjuk csak igazán. Mig erre vette a méltóságos ur rendes napi sétáját, az Orcy-utcat rendszeresen öntözték és lo-esolták külön az uttestet, külön a gyalogjárót — mig most, — ha csak egy kis esőt nem kapunk, hetszámra nem lát az utca egy csep vizet sem.

Rendes körülmények között — még tartós szárazságnál is valahogy tűrhető volna a helyzet, — de most a nagyváradi-ut javítása folytán a kocsiforgalom javarésze itt bonyolódik le és ennek az a következménye, hogy az egész utcat jóformán egy állandó portfelő takarja el. A már eddig is gyöngén látogatott liget teljesen kibalt, mert senki sem mer nekivágni a portfelős Orcy-utcának. Mi pedig — Orcy-utcai lakók — még a késő esti órákban sem juthatunk egy kis friss levegőhöz, mert nincs az a háziasszony, aki rászánná magát arra, hogy ablakait kinyissa, mert attól fél, hogy Pompei módjára, csak aszások után lehetne a lakást megtalálni. Egy Orcy-utcai lakos.

— Kerelem. Tisztelettel kérjük a Kölcsey Egyesület tagjait, hogy az 1916. I. félévi tagsági díjat lefizetni sziveskedjenek annál is inkább, mert hátralekös tagok sem a könyvtartat nem használhatják, sem a felolvasásokon részt nem vehetnek. A tagsági díjak beszedésével az aradi Messenger Boy-válalatot biztuk meg. Az elnökség. 3091

— Női és férfi barisnyák, gyermek zoknik óriási választékban, legolcsóbb árak mellett. Vandor nődivatruhaza, Weitzer János-utca, a toposta mellett. Telefon 10-73. 3692

— Harisnyákat, toneti szappanokat, kefeárut, orszonyeket, ruculoket, dohányárca-kat, kiváló minőségben árul a Grünwald és Moszkovitz cég Aradon, József Ionaraeg-ut 1. szán alatt (Városnázavát szemben). 2020

TARKASÉGOK.

(Felhívás a vak katonákhoz.) Egyik vidéki lapban a következő közlemény jelent meg:

„Felhívás a vak katonákhoz! ... város katonai ügyosztálya közli: Felhívának mindazon rokkant katonák, akik a háborúban mindkét szemükre megvakultak, hogy a m. kir. Rokkantügyi hivatal által nyújtandó oktatásuk és segélyezésük iránt teendő intézkedések megtétele végett a v. katonai nyilvántartónai a saját érdekükben jelentkezzenek.”

Mar most az a kérdés merül fel, hogy mindkét szemükre vak katonák hogyan értesültek a hirdetésny tartalmáról? ...

(Nem megy haza a muzsika.) Egyik arad-megyei nagybirtokostól a napokban megszökött a legszorgalmasabb, a legjobb viselő és a legjózanabb életű fogoly, aki már magyarul is jól tudott a valósággal kedvence volt a földbirtokos családjának. A muszának azonban pechéje volt, mert a szomszéd határban elfogták a osendőrök a be-kísérték a szolgabírói hivatalhoz, ahol vallatásra fogták.

— Miért szöktél meg? Rosszal bántak veled?

— Nem.

— Talán nem kaptál eleget enni?

— De kaptam.

— De valami bajod mégis csak volt?

A fogoly hosszas habozás után végre megmondta szökésének okát:

Attól félek, há az orosz katonákat megint Magyarországra gyűnnek engem is elfognak és visszavisznek a hazamba, má pedig in már megszokta és jobban szereti itten ...

(A szokás hatalma.) Egy fiatal katonasörvősről jegyezték fel az alábbi esetet. Egyik hadikórházban teljesít szolgálatot a fiatal orvos. A háborúban alkalmazkodnia kell a szigorú reglamához és nem lehet ágyba fektetnie minden katonát, aki betegség ürügye alatt ki akarja magát vonni az aznapi kivonulás alól. Pedig gyakoriak az ilyen esetek és a doktor az idők folyamán ugyancsak sok szimulánsot kergetett ki a maródiszobából. A

napokban történt, hogy latogatóban volt egy aradi ismerősénél. A szomszéd negy éves kis fia beutajszott a szobában és amikor meghalotta, hogy a vendéget következetesen doktor urnak szökték, melléje lopódva és nyafaló hangon mondta:

— Doktor bacs, faj a fejem.

Az orvos elmélyedve a beszélgetésbe, nem is figyelt a gyerek szavaira, csak úgy oda vetette:

— Mars ki szimuláns!

Majd amikor észrevette tévedését, zavart mosollyal mentegőzött, hogy szórakozottságában így elarulta magát ...

KÜZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Hatóságilag bezárt olajmalom. A Goldschmidt és Lengyel cég olajmalom üzemében tartására kapott engedélyt a Boros Béntér és Fa-utca sarkán levő telken az annak idején bemutatott tervak és leírások alapján. A malom azonban nem a megjelölt, hanem a telep egy más helyén álló, azelőtt kovácsműhely céljait szolgáló helyiségben kezdte meg üzemét, telep- és üzemengedély nélkül. Mikor ez a rendőrség tudomására jutott, a cég kért telepengedélyt, de Green Nándor főkapitány a szomszédok meghallgatása után és köztekintetektől is megtagadta azt és elrendelte az üzem megszüntetését. Végzésében azt mondotta ki, hogy határozata ellen birtokon belül van telebbezésnek helye. A tulajdonosok telebbezést adtak be, amellyel a tanács ma foglalkozott és a tanács nemcsak a telepengedély megtagadását hagyta jóva, hanem elrendelte, hogy a malmot azonnal szüntessék be a rendőrség, még pedig azért, mert nem tűrhető, hogy az engedély nélküli üzembe helyezett telep addig működjék, amíg a jogorvoslatok az összes forumot bejárják. A tanács usmította a rendőrséget határozata végrehajtására.

— Közvetlen eladás a hadi kincstárnak. Az Aradvarmegyei Gazdasági Egyesület ez uton értesíti az érdekeit gazdaközönséget, hogy szenát, szalmát, egyéb takarmányneműket és levágása kész állatokat közvetlen kizárásával aduálnak el a hadi kincsar részére. E célból az eladandó takarmány-alom és állatok a Gazdasági Egyesületnél (Arad) jelentendők be és az, az egyesület székházában szökölös és kir. katonai parancsnokság hadbiztossága kifizetőjének (Delegierter der k. u. k. Militär-Intendantz, Komitat Arad, Bécs) fogja azt bejelenteni és így az eladó és vevő közt a közvetlen érintkezést díjmentesen eszközölni.

— Telepengedélyi tárgyalás. A Széchenyi gőzmalom részvénytársaság telepengedély kérelmének tárgyalására Green Nándor főkapitány július 21-ét tüzte ki és arra a tanács a város képviselőiben Jegessy Károly dr. főügyészt küldötte ki.

SPORT.

+ Testvériség—ATE. Ma délután három-negyed 6 órakor kezd megtartva az óvártéri sporttelepen a fővárosi hadikupa mérkőzés... másodoszállyu vigaszdíjának veretlen győztese, a Testvériség első csapatának mérkőzése az ATE kitűnő csapa ellen. Előzőleg 4 órakor az AIFC—I és az ATE ifjúsági csapata játszott. Fedett tribün és kényelmes ülőhelyekről a rendezőség gondoskodott. — Helyrak: Pá-hely 6 kor., számozott ülőhely 130 kor., ülőhely 1 kor., állóhely 70 fűtér, katona és maróparti állóhely 50 fűtér, diak- és tagjeay 80 fűtér. 3648

FOG- tőmések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog asztinével azonos porcellánból. ::

FOG- koronák, hidak, egész fogcsorok szájpadias nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból. ::

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogcsorok átalkítása, valamint javítása. ::

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban, nemkülönben Amerikában a legkiválóbb fogspeciálistáknál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkelőbb műszerével van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessek. **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17. Telefon 10-11. szám.

NESTLÉ-FÉLE GYERMEKLENY
CSECSEMŐK
 gyermekek és lábadozók legjobb tápláléka gyomor- és bélbetegségek után.
 Mindenkör kapható.
 Próbadozást és tanácsot orvosok könyvecskét a gyermekorvosoktól díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekleány társaság. Wien I., Silberstrasse 3/a. 7083

TANÜGY.

(-) **Tanítóválasztás.** Arad város iskolaszéke július hó 19-én szerdán, délután 4 órakor a városház emeleti kistermében tanítónév választó ülést tart. A tanácskozás tárgyai: A köznevelődési tanácsnok jelentése az 1915-16-ik iskolaévről és az évről vizsgákról. Az összes községi iskolák tantestületeinek évi jelentése. Jelentés az 1915-16-ik iskolaévben befolyt tandíjakról. A köznevelődési tanácsnok bemutatja az Arad város területén lakó összes tankötelesek statisztikáját. Matusik Márton polgári iskolai tanár kéri, hogy lakóhelyére magasabb összegben állapítsanak meg. A községi elemi iskolai tanítótestületeknek javaslatát az egyes tanároknak az 1916-17-ik tanévben való beosztása tárgyában. Egyes községi elemi iskolai tanítónői állásnak választás útján való betöltése. Indítványok.

Uj könyvek.

* **Papp Jenő: Szegény háború.** A háborús irodalom ismét egy értékes kötettel gazdagodott. Papp Jenő, a fiatal írógárda egyik igen tehetséges és még szép jövő előtt álló tagja Szegény háború cím alatt összegyűjtötte a háborúban írt verseit. A verseket határozott erő és egyenlőség jellemzi. A kötetet Mikos Ö. stílusos és kifejezésteljes rajzai díszítik, a kiállításban pedig a nagyváradi Sonnenfeld grafikai intézet valóságos remekait. A könyvnek három korona az ára.

NYÁRI SZÍNHÁZ

Vasárnap, 1916. július hó 16-án:
 Délután 1 óra 4 óra között helyaráttal:

Magnás Miksa.

Operetta.

Este 7,9 órakor rondes helyaráttal

Lábass Juci vendégteljeptével:

A tiszavirág.

Operetta 3 felvonásban.

Közjete este 10 órakor.

A szerkesztésért felel:

Budnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.
 (Az ezen rovat alatti közlöltekért nem vállalunk felelősséget)
 Limbeck János és fia első m. kir. szab. érckoporsó gyára és temetésrendező vállalata.

Özv. Fritz Józsefné szül. Millig Teréz a saját, ugyszintén az alólírottak, s a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól mélyen megölt szível jelenti, a hön szeretett és felejtetlen jó hitves, a drága jó édes apa, nagypapa, testvér, após, sógor és rokon

Fritz József,

kereskedőnek,

folyó évi július hó 15-én reggeli 9 órakor, munkás életének 64-ik, zavartalan boldog házasságának 35-ik évében hosszas szenvedés után a Mindanható bölcs rendelkezéséhez képest történt jobbléreszandarulást.

A felejtetlen drága halott földi maradványai július hó 17-én délután 5 órakor fognak Varjassy Lajos-utca 54. számú gyászházából a róm. kath. anyaszentegyház szertartásai szerint förtézt beszterelés után, a helybéli felső temetőben lévő családi sírhelyen az örök nyugalomnak átadatul.

Az engesztelő szent-mise áldozat a boldogult leiki üdvéért f. évi július hó 21-én délelőtt 9 órakor fog a förtéztelendő Mórora-tyúk szentegyházában az egek Urának bemutatatulni. • 21

Pihenése csöndes, drága emléke áldott legyen!

Arad, 1916. július hó 15.

Schuch Ferencné, szül. Fritz Mlona, dr. Fritz János orvos. Fritz József huszárszászós a 3. honvéghuszárezredben, gyermekei Schuch Ferenc, veje Schuch Mlke, unokája Özv. Millig Ferencné anyósa. Özv. Fritz Jánosné és családja, Fritz Lőrinc és családja, Özv. Haunold Jánosné és családja, Szigmeth Györgyné és családja, Szigmeth Alajos és neje, Szigmeth János és családja, testvérel, ugyszintén számos más rokon, jóbarát és az összes ismerősök nevében is.

Legjobb üdítő ital
MATTEINE
GISSNER
 Savanyúvíz
 9331

Gyors- és gépirásban

alapos gyakorlattal bíró férfi 1-2 órai délutáni és 1-2 órai esti foglalkozásra alkalmazást nyer. Ajánlkozások a kiadóba kéretnek. 4800

APOLLO SZÍNHÁZ.

1916. július hó 16-án, vasárnap

A Nordisk film comp. újdonsága:

Gyémánt bankár.

Társadalmi dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: **Róbert Dinesen.**

Bubi javithatatlan.

Vígjáték 2 felvonásban.

„Matteine“

poloska és molyirtó vállalat

Arad, Boros Gaur-tér 1. szám.

Telefon 10-45

(Etelejelen: Fekete)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csakely évi bérért. — Poloskák és esek petőinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butortat, sem semmi más nem távolítottatik el s így az irtási munkálat a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz!

2812

A védjegy.

HARCTÉREN LEVŐ SZERETETTEINKNEK küldjünk MODIANO-CLUBSPECIALITÉ HÜVELYLYEL

készített CIGARETTAKAT, hogy lássák, hogy nekik mindenből a LEGDRÁGABBAT, tehát a LEGJOBBAT is választjuk!

Levélbélyeg

gyűjtőknek 61 darab jóállás mellett valódi, különféle ritka bélyeg 88 korona katalógus ár helyett csak 5 korona 50 fillér. Gyűjtő bélyeg válszétkomat vevőknek rendelkezésére bocsájtom. — 56 oldalas bélyegjegyzémet kívánatra mindenki megkapja. 8888

Béla Szekula, Luzern (Sweic.)

Burgonya nagy kivitel üzlet Aradon!

Felhívom a burgonya kereskedő urakat, Vörös Kereszt kórházakat, katonai élelmezési raktárakat, hogy waggontételeként és kicsinyben jó, egészséges

új rózsaburgonya nálam naponta kapható. Továbbá ha zöldfőzeléket, vagy bármily gyümölcsöt

őhajtanak venni, forduljanak bizalommal hozzám.

Egyben felhívom a n. é. község figyelmét gazdasági és gyümölcs-kereskedésre, melyeket a legolcsóbb napi áron adok el. — Zöldfőzeléket és gyümölcsöt legmagasabb áron vásárolok. Minden csütörtökön és pénteken friss hal. Vidéki megbízások legpontosabban eszköszöltetnek.

Luttwák József
Asztalos Sándor-u. 8. 871

Jó minőségű szegedi

házi szappan kapható

Messzer Árminnál
Pankota. 8682

Fiatal, államvasuti gépgyár gyártmányu, nehéz 54 collos, B jelű, gyűrűkenésű

cséplőszéktrény teljesen újonnan gyártilag javítva. Jutányos áron kapható.

Megtékinthető: Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigyekeisége nagyváradi fiókjánál, Nagyváradon. 8671

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés. Magántanulók előkészítő tanfolyama. Zene és idegen nyelvek oktatása.

Arad, József főherceg-ut 19.
Telefon 933. 1717

Kiválóan finom, illatos, édes

málnaszörp

kapható

Singer és Társai

nál Aradon, Erzsébet-körút 37. Métermézsáncként és kisebb mennyiségben is. 8640

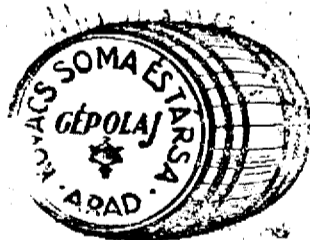
Tüzifa

waggontételekben kapható:

Körösvölgyi Pálinkarakartár,
Lloyd-palota.
Telefon 65L. 8237

Kovács Soma és Társa, Arad

gép- és műszaki áruk gyári raktára.

Gép-, motor- hengerolaj, gépkenőcs, faggyu, bőr- és szövött szijak, zsák, ponyva, dobsin, rétegfém, szerszámok, locomobilfecskendők, kutak, szivattyuk, legolcsóbb napi áron.

1868-iki
Eredeti Ménesi Vörös
Kabinetbor
Magyarország legnemesebb bora. Állítja legfinomabb minőségben 4 koronaért üvegjét
Domány József, Arad
szőlőtulajdonos és bornagykereskedő. 8644

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi ó- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 8686

Deák Ferenc-utca 40. szám.

Gépolaj,
Hengerolaj,
Gépzsir,
Firneisz,

641

Sózott hal,
Köles kása,
Szalonna,
Házi szappan

kapható

Kalmár Endre cégnél
Arad, Arpád-tér 5. szám.
Városi és megyei telefon 670.

özv. Szalkai Árminné

hímző és fehérnemű üzlete, előnyomda Arad, Weitzer János-u. 13. (Főpostával szemben.)

Női és férfi, gyermek kelengyék, intézeti és kórházi fehérneműek, legfinomabb anyagból, színes és fehér hímzések, fehérnemű varrások olcsó árban készülnek. — Uri leányok fehérnemű varrás, hímzés és szabás tanítására felvétetnek. 8418

Dorong és hasáb

tüzifát

szállít waggontételekben

Grosz Sándor
fakereskedő 8403

Nagyvárad, Torna-utca 1.

Uraságok,
gazdászok és kereskedők
figyelmébe!

Hadi foglyok és munkások részére:
férfi ruha, bakkanos és komisz-ingek, lábravalóval bármely nagy mennyiségben olcsó árban kapható.

Herzfeld Gyula
Asztalos Sándor-utca. 2155

Hadiárvák

fiu és leány

(esetleg nem árvák is) teljes ellátással, ruházattal együtt 3 évre tanuló minőségben alkalmazást nyerhetnek.

(Román nyelv tudása kívánatlik)
Ajánlatok

Leipnik K. és Társa,
Konop
céghez intézendők. 2609

Egy waggon használt

üres láda

legnagyobb részben trafikos ládák

eladóok:

Messzer Lipótnál
Kisjenőn

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelölendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 3/6 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„Kis bohémnek”
levele van a kiadóban. 3705

„Kékszeműnek”
levele van, nem kékszeműtől. Vegye át aronnal. 3721

Amatőr
fényképezők mindennemű szükségleti cikkeinek legjobb és legolcsóbb beszerzési forrása Hánzu Nestor drogeria- és fényképészeti cikkek szaküzlete, Arad. 3711

Komoly,
rokkant uriember, komoly ismeretségi köreiből egy szolid urileány. Választ kér „Komoly Cél” jelige alatt a kiadóba. 3697

Két korrekt
vidéki fiatalember keresi két vigkedélyű Médike tisztességes ismeretségi, kikkel üres órákat kellemesen eltölthetnék. Teljes című levelek „Szóke barna” jeligére a kiadóba kéretnek. 3675

Nizzai
saláta-olaj legfinomabb minőségben. Egy üveg 3 korona Hánzu Nestor drogeria és illatszertüzetében, Arad. 3711

OKTATÁS.

Műegyetemi hallgató
elsőrangú referenciákkal, csakis jobb családhoz korrepetitornak ajánlikozik. Címeket a kiadóba kérek. 3688

ALKALMAZÁST NYER.

Egy
jóhírből való fiu tanulónak fizetéssel felvétetik. Brunner Béla, uridívat üzletében. 3706

Negy középszintű végzett,
jómegjelenésű fiut gyakornoknak felvevő Hánzu drogeria. 3708

Idősebb
hadmentes, rőtösaszakmát értő segédet, ki románul beszél, üzletben alkalmazok. Ajánlatok Bernstein Manó, Boroshegyes küldendők. 3728

Intelligens

israelita házasvezető, ki egyszer-mind társalkodónak és a beteg-spoláshoz is ért, kerestetik magános turnóhoz Makóra, hol nagy család is van. Bővebb felvilágosítást nyújt: Löwenstein Mór, Makó, Deák Ferenc-utca. 3678

4 középiskolát végzett

jóerkölcsű fiu megfelelő fizetés mellett gyakornokul felvétetik. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérünk „Megbízható” jeligére. 3691

Erdőhegyi gőzmalmomba

állandó állásra, augusztus hó 1-re kiscsaládu, nő, vizsgázott kazánfűtőt, vagy lokomobilkészítőt keresek. Évi fizetés 1200 korona, lakás, világítás, 100 □-l veteményföld és szabad aprójószággyártás. Schillinger-malom Erdőhegy (Arad megye.) 3687

Intelligentes

deutsches Fräulein, mit erstklassigen Jahresschulnoten im Alter von 26—30 Jahre wird in feiner Hause zu einem 3 jährigen Mädchen aufgenommen. Adresse in der Administration. 3460

Könyvelőt vagy könyvelőnőt
keres vidéki részvénytársaság. Előnyben részesül, ki a román nyelvet érti. Ajánlatok kéretnek „Nyugdíjképes állás” jeligére a kiadóhivatalba. 3555

Intelligens

magyar, gyakorlott gyermekkertésznő 26—30 éves korban, ki hosszú, elsőrendű bizonyítványokkal rendelkezik, 8 éves leánya mellé urí családnál felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 3459

Bejárónő

folyó hó 15-re Andrassy-tér 25., I. em., 29., felvétetik. 4601

Szolid leány

mint kiszolgálónő vidéki fűszerüzletben, teljes ellátás és némi fizetéssel, felvétetik. Érdeklődni lehet Reich kőtélüzlet, Arad. 3684

Irodistát

keres nagykereskedő cég. Némi gyakorlattal bírók adják be ajánlatukat, „Állandó” jeligére a kiadóhivatalba. 3617

Feltétlen megbízható,

jómagaviseletű, értelmes fiut keresek (azdi árvák előnyben), ki nek némi iskolázottsága van és az óras mesterséghez kedvet érez. Jelentkezni Váradi János órásnál, Boros Bani-tér 16. 3650

Kerestünk

egy fiatal kere kadősegédet, ki a fűszer- és vegyes szakmát érti és a román nyelvet beszéli. Künstler Testvérek, Körösbökény. 3664

Szerény igényű

15—16 éves leány, egy 6 és egy 9 éves fiu mellé kerestetik. Némétől undó előnyben részesül. Cím a kiadóhivatalban. 4515

Segéd,

ki a román nyelvet bírja, fűszer- és vegyeskereskedésbe felvétetik. Berkovits Hermann, Brád. Bővebbet Körösbökényi Pálkarak-tár, Arad. 3668

ALKALMAZÁST KERES.

Gépész

a cséplési szezonra állást keres. Értekezni Kormon Gyulánál, Akác-utca 10. szám. 3710

Intelligens,

komoly nő, perfekt német, 10 évi pénztárnoknői gyakorlattal, állást keres. Levélbeni megkereséseket „Pénztárnoknő” jeligére a kiadóhivatalba kér. 3674

Kereskedő 30 éves,

raktárnoki, pénztárnoki, üzletvezetői, vagy egyéb bizalmi állást keres. Cím a kiadóban. 3678

Némileg gyakorlott,

jónevelésű házleány, rőtös- vagy fűszerüzletben kiszolgálónői alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3661

December 1-ig

felmentett gépész csépléshez állást keres. Ajánlatokat feltételek megjelölésével kér Warner Sándor, Tornova (Aradmegye.) 3681

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kisebb műpálmák

megvételre kerestetnek. Címek „Palma” jeligére a kiadóba kéretnek. 3690

A családi népiiskolánál

jókarban lévő kaptárokból erős méhcsaládok eladó. 3689

Eladó

egy kiváló német mester-hegedű, két kitűnő kijátszott hegedű és egy villamos gyorsfűző készülék. Bővebbet naponta d. u. 5—6-ig, Kálvin János utca 3., sjtó 3. 3707

Allamérieg

teljesen jókarban, eladó. Megtekinthető Karolina utca 8 szám alatt. 3722

Eladó gépgarnitúrák.

Egy nyolc lőerejű Olajton-garnitúra 1800 koronáért, egy Magyar állami hat lőerejű garnitúra, egy nyolc lőerejű garet-kazán és Olajton-csépítő, egy tíz lőerejű fogasrendszert magyar állami gyártmány magánjáró garnitúra, kazánnal, szántani is lehet, olcsón eladók. Gépek mind üzletben vannak. Bővebbet Onyika Mihály kereskedőnél, Nadab. 3702

Befőtthet

való pergament papírt ajánl Färber Lajos cég 3669

Kohn Márton

Szt. Pál-utca 2. Vesz és elad uraságtól levetett ruhákat és használt butorok vétele és eladása. 3082

Egy kétfogatós

használt, könnyű, jókarban levő Steier kocsi keres megvételre postamester, Körösbökény (Aradmegye.) 3658

Manilla-fonál

eredeti, újból érkezett, legolcsóbb napi árban kapható Kovács Soma és Társánál. 3641

„Jou”

az ideális fehérvászon és antilop cipőfeszítő szer. Kis üveg 80 fillér, nagy üveg 1 K. 10 fillér, kapható kizárólag a Cipőfeszítőben. 181

Vessék

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindentéle egyenruhát, valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignác, Szent Pál-utca 12. sz. 229

As új házirendről

alkotott szabályrendelet kapható Pichler Sándor papirkereskedésében és könyvnyomdájában, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 611

Uj butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelképes egyéneknek kölcsön és részletfizetésre szállítok Garal Károly bej. cég butorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Erkélyek,

ablakok, sírhelyek, virágágyak díszítéséhez Pelargonja (muskátlil) különböző színekben eladó. Megrendeléseket elfogad az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak különböző kezelősége, József löhercég-ut 22. szám. 2990

Baromfiész ellen

biztos szer kapható Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-téri közkörházzal szemben. Kis üveg 1 kor. 50 fillér, nagy üveg 2 kor. 50 fillér. 2722

LAKÁST KERESNEK.

Kisebb magánházat

keresek bérbe november 1-re a belváros közelében. Cím a kiadóba kérek. 3699

Augustus 1-re

kétszoba és megfelelő mellék-helyiségekből álló, villanyvilágítással ellátott lakást keresek, lehetőleg a lovasut mentén. Cím a kiadóhivatalba kérek. 3679

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó

2 csinosan butorozott utcai szoba, fürdőszoba használattal Magyar-utca 7. 3708

Azonnal kiadó

Petőfi-utca 10. számú (a színház, gymnasium, városháza közeiben) teljesen modern házban egy utcai 4 szobás, továbbá egy udvari 3 szobás lakás, mindkettő felszerelve a legkényelmesebb mellék-helyiségekkel. Bővebbet a házfelügyelőnél. 344

Magánház

a főter közelében, élenk mellék-utcában, 7 szobás urí lakással, villany- és gázvilágítással, fürdőszobával és minden egyéb kényelmes hozzátartozóval, szabad kézből eladó, vagy kiadó. Fábrián-utca 5/a. 3677

Egy szobás lakás

elsőszobával, augusztus 1-re kiadó. Pöntenberg Ernő-utca 14 sz. 3618